Lausunto VN/7901/2024

11.11.2026

VM/Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekninen osasto
EAt Kaj Välimäki

VM/Vero-osasto
EAt Esa-Pekka Saari

Hallintovaliokunnalle

Vastine hallintovaliokunnan saamien lausuntojen johdosta liittyen hallituksen esitykseen eduskunnalle kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 107/2026 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on hallituksen esityksen HE 107/2026 vp johdosta pyytänyt valtiovarainministeriöltä vastauksen hallintovaliokunnan vastaanottamiin lakivaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan lausuntoihin sekä asiantuntijalausuntoihin.

Vastine on jaoteltu siten, että aluksi on vastattu lakivaliokunnan lausuntoon (LaVL 12/2026 vp) ja valtiovarainvaliokunnan lausuntoon (VaVL 5/2026 vp). Tämän jälkeen vastaukset on jaoteltu laeittain ja osittain teemoittain asiantuntijalausunnoissa esiin nostettuihin kriittisiin huomioihin. Lopussa on voimaantuloon, koulutukseen ja seurantaan liittyviin huomioihin annetut vastaukset. Vastineessa ei kommentoida toteavia tai hallituksen esitystä puoltavia kannanottoja.

Oikeusministeriö on kommentoinut vastinetta siltä osin kuin hallintovaliokunnalle annetut lausunnot koskevat yleisiä huomioita, yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa taikka 2. ja 7–9. lakiehdotusta sekä osallistunut vastineen laatimiseen.

1 Lakivaliokunnan lausunto LaVL 12/2026 vp

Lakivaliokunta arvioi esitystä toimialansa mukaisesti siviilioikeudellisten kysymysten ja oikeusministeriön hallinnonalan kannalta. Lakivaliokunta lähtökohtaisesti kannattaa esityksen tavoitetta sujuvoittaa kuolinpesän asiointia digitalisointia lisäämällä. Lakivaliokunta kuitenkin toteaa, että digitalisoinnin lisääminen ei kuitenkaan muuta perunkirjoituksen tai yleensä pesänselvityksen yksityisoikeudellista luonnetta, vaan perunkirjoitus on uudistuksen jälkeenkin keskeisiltä osiltaan yksityisoikeudellinen toimitus ja perukirja yksityisoikeudellinen asiakirja.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	oikeusministerio@om.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Lakivaliokunta pitää perusteltuna, että sähköisen asioinnin ohella säilytetään mahdollisuus myös paperilla tapahtuvaan asiointiin. Paperilla asioivalle kuolinpesälle ei tule asettaa poikkeavaa asiointitaakkaa digitaalisiin toimintatapoihin verrattuna. Samalla on kuitenkin selvää, ettei paperiasioinnissa voida mahdollistaa kaikkia digitaalisissa palveluissa toteutettavia sujuvoittamishyötyjä (ks. HE, s. 32—35).

Lakivaliokunta korostaa uudistuksesta tiedottamisen ja ohjeistuksen tärkeyttä.

Kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain osalta lakivaliokunta toteaa selvyyden vuoksi, että kuolinpesän palvelualustalla tarjottavissa palveluissa voi käyttää myös valtuutusta. Lakivaliokunta huomioi kuolinpesän riitaisuusmahdollisuuden ja toteaa, että erimielisyys voi johtaa useampaan ilmoitukseen kuolinpesän ilmoittajan vaihtamiseksi. Palvelualustan tai sille toteutettavien palveluiden ei kuitenkaan ole tarkoitus toimia kuolinpesän riitaisuuksien ratkaisuvälineinä, eikä Digi- ja väestötietovirastolle tai Verohallinnolle ehdoteta riidanratkaisuroolia. Nykyiset riitaisten kuolinpesien selvittämisen keinot samoin kuin oikeusturvakeinot säilyvät siten ennallaan ja kullakin osakkaalla on siten oikeus vaatia käräjäoikeutta määräämään pesänselvittäjä esimerkiksi tilanteissa, joissa osakkaat eivät pysty päättämään kuolinpesän ilmoittajasta.

Kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 5 §:n 2 momentin 4 kohtaan ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan kuolinpesän osakasrekisteriin tallennettaisiin vain yleistieto testamentista riippumatta testamentin luonteesta. Lakivaliokunta pitää ehdotettua ratkaisua kannatettavana, mutta toteaa selvyyden vuoksi, että testamentinsaaja yksilöidään 5 kohdan mukaisesti vain silloin kun kuolinpesän osakkuus muodostuu yleistestamentin perusteella. Lakivaliokunta toteaa lisäksi ettei 4 ja 5 kohdissa ole määritelty testamenttien tai testamentinsaajien enimmäislukumäärää ja että riidanalaisuussäännön mukaisesti myös riidanalaisia testamentteja koskeva tieto tallennetaan.

Lakivaliokunta esittää hallintovaliokunnalle, että kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain (lakiehdotus 2) 5 §:n 3 momenttia täydennetään sellaista tilannetta varten, jossa tuomioistuin vapauttaa testamentin toimeenpanijan tehtävästään. Lakivaliokunnan esittämässä muodossa 2. lakiehdotuksen 5 §:n 3 momentin 6 kohta kuuluu tällöin seuraavasti:

> 6) tieto perintökaaren 19 luvun 1 §:ssä tarkoitetun pesänselvittäjän *ja 21 §:ssä tarkoitetun testamentin toimeenpanijan* nimestä ja muista tarpeellisista yksilöintitiedoista, mahdollisesta vapauttamisesta sekä ratkaisun ajankohdasta;

Lakivaliokunta pitää perusteltuna ehdotetun sääntelyn lähtökohtaa siitä, että kuolinpesän osakasrekisterin tietojen julkinen luotettavuus annetaan vain viranomaisilta rekisteriin tuleville tiedoille.

Kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 15 §:n 2 momenttiin ehdotetun säännöksen sanamuodon mukaan kuolinpesän ilmoittajan vahingonkorvausvastuu perustuu aktiiviseen virheellisten tietojen ilmoittamiseen. Säännöksen sanamuodon ja sen perustelujen välillä on kuitenkin epätarkkuutta. Jotta asiaan ei jää tulkinnanvaraa, lakivaliokunta esittää hallintovaliokunnalle, että 2. lakiehdotuksen 15 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen sanamuotoa tarkistetaan seuraavasti:

> Kuolinpesän osakasrekisteriin virheellisiä tai puutteellisia tietoja tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta ilmoittaneen *tai ilmoittamatta jättäneen*

> kuolinpesän ilmoittajan on korvattava virheellisesti tai puutteellisesti ilmoitetuista tai ilmoittamatta jätetyistä tiedoista aiheutunut taloudellinen vahinko sille, jonka oikeus on rekisterimerkinnän oikeellisuudesta riippuvainen.

Perintökaaren 20 lukuun ehdotettujen muutosten (lakiehdotus 7) osalta lakivaliokunta toteaa, että hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen käyttöä on mahdollista selventää mainitsemalla hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen vaihtoehtoinen käyttömahdollisuus nimenomaisesti säännöstasolla. Lakivaliokunta esittää tämän vuoksi, että 7. lakiehdotuksen 20 luvun 6 §:n 4 momentin viimeistä virkettä täydennetään seuraavasti:

> Muualla kuin kuolinpesän palvelualustalla laadittavaa perukirjaa varten annettava sähköinen vakuutus ja todistus voidaan antaa käyttäen sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014 tarkoitettua kehittynyttä *tai hyväksyttyä* sähköistä allekirjoitusta.

Vastaavat täydennykset on perusteltua lisätä myös 1. lakiehdotuksen 4 §:n 3 ja 4 momenttiin seuraavasti:

> Vakuutus ja todistus voidaan antaa käyttäen sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014 tarkoitettua kehittynyttä *tai hyväksyttyä* sähköistä allekirjoitusta *taikka* muulla tietoturvallisella ja todisteellisella tavalla, jolla vakuutus ja todistus liitetään perukirjaan niin, että myös perukirjan sisällön eheys turvataan.
>
> Verohallinto voi antaa tarkemmat määräykset siitä, millä tavoin vakuutus ja todistus voidaan antaa muulla tietoturvallisella ja todisteellisella tavalla kuin kehittyneellä *tai hyväksytyllä* sähköisellä allekirjoituksella.

Tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain muutosehdotuksista (lakiehdotus 9) lakivaliokunta toteaa, että tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden on perusteltua koskea myös niitä tilanteita, joissa tuomioistuin vapauttaa testamentin toimeenpanijan tehtävästään. Tämän vuoksi lakivaliokunta esittää hallintovaliokunnalle, että 9. lakiehdotuksen 3 a §:n 1 momenttia tarkistetaan seuraavasti:

> Tuomioistuimen on ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle perintökaaren 18 luvun 4 §:n 2 momentin nojalla määräämästään toimitsijasta ja 19 luvun 1 §:n nojalla määräämästään taikka *6, 7 tai 21* §:n nojalla vapauttamastaan pesänselvittäjästä *tai testamentin toimeenpanijasta* kuolinpesän osakasrekisteriin tehtävää merkintää varten, kun ratkaisu on täytäntöönpanokelpoinen. Kuolinpesän yksilöintitietojen ja ratkaisun päivämäärän lisäksi ilmoitetaan *toimitsijan, pesänselvittäjän tai testamentin toimeenpanijan* nimi ja muut tarpeelliset yksilöintitiedot.

Tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain muutosehdotuksen (lakiehdotus 9) osalta lakivaliokunta esittää hallintovaliokunnalle teknisenä muutosehdotuksena, että hyvinvointialueiden viranhaltijat lisätään niiden voimassa ole-

van lain 2 §:n 1 momentissa mainittujen henkilöiden joukkoon, joita tuomioistuinten ilmoitusvelvollisuus koskee. Lakivaliokunnan esittämässä muodossa säännös kuuluu tällöin seuraavasti:

> Tuomioistuimen, joka on tuominnut valtion virkamiehen *taikka hyvinvointialueen*, kunnallisen tai evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijan rikoksesta, on ilmoitettava ratkaisustaan lähettämällä siitä jäljennös sille viranomaiselle, jonka alainen virkamies tai viranhaltija on. Evankelis-luterilaisen kirkon pappia koskevasta ratkaisusta on ilmoitettava lisäksi tuomiokapitulille. Tuomioistuimen on lähetettävä jäljennös myös oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle edellä tarkoitetusta ratkaisusta samoin kuin ratkaisusta, jolla virkamiestä tai viranhaltijaa koskeva syyte on hylätty.

Koska lakivaliokunnan esittämä 2 §:n 1 momentin muutosehdotus ei sisälly käsiteltävänä olevaan esitykseen, myös lakiehdotuksen *johtolausetta* tulee samalla tarkistaa.

Lakivaliokunta pitää perusteltuna, että hallituksen esityksessä mainittujen seurantakohteiden lisäksi myös vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan ja resurssitarpeisiin jatkossa seurataan.

Oikeusministeriö on lausunnossaan ilmoittanut kannattavansa lakivaliokunnan ehdottamia säännösmuutoksia. *Digi- ja väestötietovirasto* kannattaa lakivaliokunnan esittämiä säännösmuutoksia siltä osin kuin ne liittyvät kuolinpesien sähköiseen asiointiin. *Verohallinnon* mielestä lakivaliokunnan esittämät tarkennukset esitykseen ovat perusteltuja.

Valtiovarainministeriö:

Valtiovarainministeriö kannattaa lakivaliokunnan säännösmuutosesityksiä siltä osin kuin ne liittyvät nyt ehdotettavaan lainsäädäntöuudistukseen. Lakivaliokunnan 2. lakiehdotuksen 15 §:ään tekemä muutosesitys on tarkistettu valtiovarainministeriön ja oikeusministeriön yhteistyönä vielä lausunnon valmistumisen jälkeen ja todettu asianmukaiseksi. Säännöksen perusteluissa (HE 107/2026 vp, s. 115) mainitusta ilmoittamatta jääneen tiedon olennaisuutta koskevasta edellytyksestä katsottiin voitavan luopua valiokuntakäsittelyn kuluessa, koska tiedon laatua ja olennaisuutta koskeva arviointi tulee käytännössä otetuksi huomioon jo silloin, kun arvioidaan laiminlyönnin tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta taikka säännöksen toiseen osaan sisältyvää kohtuullisuusedellytystä. Jos hallintovaliokunta katsoo sen tarpeelliseksi, asiaa voidaan tarpeen mukaan selkeyttää valiokunnan mietinnössä.

Lakivaliokunnan 9. lakiehdotuksen 2 §:n 1 momenttiin tekemä muutosesitys ei liity kuolinpesän sähköisen asioinnin lainsäädäntökokonaisuuteen eikä valtiovarainministeriöllä ole muutosesityksestä lausuttavaa.

Osana säännösten toimivuuden seurantaa on tarkoitus seurata sääntelyratkaisujen toimivuutta suhteessa niiden pohjalta tuotettuihin palveluihin. Vaikutuksia viranomaisten toimintaan seurattaisiin ennen kaikkea viranomaistoiminnan tehostumisen näkökulmasta. Lisäksi olisi tarkoitus seurata uudistuksen vaikutuksia valikoitujen toimijoiden toimintaan (HE, jakso 10, s.158). Myös vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan ja resurssitarpeisiin olisi lakivaliokunnan esittämällä tavalla perusteltua seurata.

2 Valtiovarainvaliokunnan lausunto VaVL 5/2026 vp

Valtiovarainvaliokunta kannattaa lausunnossaan tavoitetta mahdollistaa kuolinpesän sähköinen asiointi ja pitää muutosehdotuksia perusteltuina. Valtiovarainvaliokunta keskittyy lausunnossaan toimialansa mukaisesti esityksessä ehdotettuihin perintöveroilmoitusta koskeviin muutosehdotuksiin.

Valtiovarainvaliokunta toteaa esityksestä ehdotetusta, että nykyisestä perukirjaan perustuvasta perintöverotuksen toimittamisesta siirryttäisiin yleisen perintöveroilmoituksen perusteella toimitettavaan perintöverotukseen, mikä edellyttää muutoksia perintö- ja lahjaverolain säännöksiin erityisesti liittyen ilmoittamisvelvollisuuden perusteisiin. Kuolinpesän ilmoittajan tulee antaa Verohallinnolle perintöveroilmoitus ja sen liitteenä perukirja yhden kuukauden sisällä perunkirjoituksen toimittamisen määräajasta. Yleinen perintöveroilmoitus ja perukirja voidaan antaa Verohallinnolle joko postitse tai kuolinpesän palvelualustalta. Kuolinpesän palvelualustalla on viranomaistietoina käytettävissä tiedot kuolinpesän osakasrekisteristä ja Verohallinnolla olevat tiedot perittävän sekä eloonjääneen puolison myötävaikutuksella myös eloonjääneen puolison varoista ja veloista. Esitietoja on mahdollista käyttää perintöveroilmoituksen ja perukirjan laatimisessa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että rakenteinen perintöveroilmoitus ohjaa myös paperilla tapahtuvaa ilmoittamista verolomakkeiden ja veroilmoituksen täyttöohjeiden perusteella. Verohallinto vahvistaa verolomakkeet ja veroilmoituksen täyttöohjeet perintö- ja lahjaverolain 28 §:n nojalla. Nimenomainen laintasoinen sääntely ilmoittamisvelvollisuuden perusteista, jonka nojalla Verohallinto vahvistaa verolomakkeet ja veroilmoituksen täyttöohjeet, olisivat esityksen mukaan keino ehkäistä nykyisin perintöverotukseen liittyviä ongelmia. Ilmoittaminen tukisi myös hallinnon palvelu- ja neuvontaperiaatteen mukaista toimintaa, kun veroilmoitus kuuluisi selkeästi Verohallinnon toimivaltaan toisin kuin yksityisoikeudellisia tarkoitusperiä varten laadittava perukirja (HE 107/2026 vp, s. 20).

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että rakenteinen perintöveroilmoitus mahdollistaa lisäksi nykyistä tehokkaammin perintöverotuksen toimittamisen, samoin kuin asioiden tutkimisvelvollisuuden ja automaattisen päätöksenteon kohdistamisen perintö- ja lahjaverolain voimassa olevan sääntelyn (33 ja 33 b §) mukaisesti nykyistä tarkoituksenmukaisemmalla tavalla.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että perunkirjoitus on ehdotetun uudistuksen jälkeenkin keskeisiltä osin yksityisoikeudellinen toimitus ja perukirja yksityisoikeudellinen asiakirja. Perunkirjoituksella ja perukirjalla on kuitenkin yleisen perintöveroilmoituksen kannalta edelleen merkitystä.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että kuolinpesän palvelualustalla tarjottavan perukirjan ja perintöveroilmoituksen laatimismahdollisuuden arvioidaan helpottavan ennen kaikkea yksinkertaisempien kuolinpesien sähköistä asiointia sekä parantavan perukirjojen ja perintöveroilmoitusten laatua. Hallituksen esityksen viitaten valtiovarainvaliokunta toteaa, että sähköisen perintöveroilmoituksen rakenteisuuden ja palvelualustan laatimista tukevan teknisen muotoilun sekä veroilmoituksen täyttöohjeistuksen arvioidaan esityksessä osaltaan ehkäisevän ilmoittamisvirheitä ja siihen liittyviä seuraamuksia nykytilaan verrattuna, koska vastaavaa yksityiskohtaista viranomaisohjeistusta ei voi tarjota vapaamuotoisesti laadittaville perukirjoille (HE 107/2026 vp, s. 35).

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota asiantuntijakuulemisessa esiin tuotuun, että kaikki eivät ehdotettua palvelualustaa käytä eikä kaikkien voida edellyttää sitä käyttävän. Esitys mahdollistaa kuolinpesän asioinnin jatkossakin myös paperilla. Kuten esityksessä on tuotu esille, paperilla asioivien kuolinpesien päättäessä antaa perintöveroilmoituksen ja perukirjan kokonaan tai osittain paperisena merkitsisi menettely jossain määrin lisätyötä etenkin silloin, kun perintöveroilmoituksen lomakkeita ei päätetä käyttää osana perukirjaa. Toisaalta on myös arvioitu, että rakenteinen perintöveroilmoitus ja sen täyttämistä tukevat täyttöohjeet helpottavat myös paperiasioijia nykytilaan verrattuna. Esityksen mukaan paperiasioijat voivat välttää moninkertaista työtä ottamalla veroilmoituksessa käytettävät lomakkeet perukirjan osaksi perukirjan vaatimusten täyttämiseksi, kuten esimerkiksi verolomakkeiden vara- ja velkalistaukset.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että kuolinpesän osakkaat voisivat halutessaan myös asioida osittain digitaalisesti ja osittain paperilla. Osa kuolinpesän osakkaista voi myös asioida digitaalisesti ja osa paperitse. Saadun selvityksen mukaan digitaalisesti asioivien osakkaiden tai kuolinpesän selvityksessä avustavan tulee vastaavasti kuin kokonaan paperilla tapahtuvan asioinnin tilanteissa huolehtia kuolinpesän yhteishallinnossa siitä, että digitaalisia palveluita käyttämättömät osakkaat saavat käyttöönsä palvelualustalla tarjottavat tiedot. Esityksen mukaan digitaalisesti asioivan hyödyt tulisivat olemaan merkittävämmät kuin paperiasioijan, mutta digitaaliset palvelut helpottaisivat kuitenkin myös paperitse asioivaa siten, että paperilla asioiva saisi perunkirjoitusta varten tarvittavan sukuselvityksen keskitetysti ja nykyistä vähemmällä vaivalla perustettavaksi ehdotetusta kuolinpesän osakasrekisteristä. Paperiasioinnin luonteesta kuitenkin johtuisi, ettei siinä voida mahdollistaa kaikkia digitaalisissa palveluissa toteutettavia sujuvoittamishyötyjä, kuten reaaliaikaista ja automatisoitua tietojen siirtoa asiakirjojen välillä.

Valtiovarainvaliokunta toteaa siltä osin kuin asiassa on yksittäisenä kysymyksenä nostettu esille ehdotetun perintö- ja lahjaverolain 29 a §:n, jonka mukaan perukirja on annettava yleisen perintöveroilmoituksen liitteenä, suhde saman lain 32 §:ään, jossa perukirja on mainittu niiden asiakirjojen luettelossa, jotka säännöksessä mainitut tahot ovat velvollisia antamaan erillisestä kehotuksesta. Tältä osin valtiovarainvaliokunta korostaa, että perintö- ja lahjaverolain 29 a § on yksiselitteinen, perukirja on annettava yleisen perintöveroilmoituksen liitteenä, ja säännös on osa yleiseen perintöveroilmoitukseen perustuvaa ilmoittamisvelvollisuutta. Sen sijaan ilmoittamisvelvollisuudesta on pidettävä erillään asiakirjojen esittämisvelvollisuus tarkastuksessa, jota esitetään täsmennettäväksi perintö- ja lahjaverolain 32 §:ssä. Säännöksessä on esimerkkinä mainittu perukirja, jotta myös se kuuluu nimenomaisesti esittämisvelvollisuuden piiriin kuuluvaan aineistoon.

Valtiovarainvaliokunta viittaa esityksen arvioon vaikutuksista perintöverokertymään (HE 107/2026 vp, s. 28–29), jonka mukaan perunkirjoituksen toimittamisajan pidentämisellä sekä perintöverotuksen ilmoittamismenettelyn muutoksilla on vaikutuksia perintöverotuksen käsittelyaikoihin ja sitä kautta tilapäisesti verokertymään. Suuruuteen liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta. Nykyisin perinnönjättäjän kuolinpäivästä perintöveron maksuunpanoon kuluu tyypillisesti keskimäärin noin 10–16 kuukautta. Muutosten myötä tavoitteena on, että vähintään 80 prosenttia perintöveropäätöksistä voidaan antaa 12 kuukauden kuluessa perinnönjättäjän menehtymisestä. Valtiovarainministeriön uusin perintö- ja lahjaveroennuste vuodelle 2028 on 1 098 miljoonaa euroa, josta esityksen mukaan noin 80 prosenttia arvioidaan kertyvän perintöverosta. Esityksen mukaan euromääräisesti tämä tarkoittaisi noin 70 miljoonan euron kasvua verokertymään vuonna 2028. Vuodesta 2029 alkaen perintöverokertymän

ennakoidaan palautuvan normaalitasolle, koska kyseessä on kertaluonteinen ajoitusvaikutus ilman pysyvää vaikutusta veropohjaan.

Osakasrekisterimaksujen osalta tasamaksuihin siirtyminen tarkoittaa esityksen mukaan, että nykytilassa vähillä suoritteilla selviävät ja siten vähemmän sukuselvitystiedoista maksavat kuolinpesät joutuvat jatkossa maksamaan kuolinpesän osakkaiden selvittämisestä jonkin verran nykyistä enemmän. Vastaavasti esimerkiksi tuhansien eurojen kokonaiskustannuksia ei pääse jatkossa muodostumaan, eikä tyypillisistä lisäselvityksistä perittäisi erillisiä maksuja. Esityksessä on arvioitu, että kuolinpesän osakasrekisterin tietojen perittävän maksun suuruus olisi nykytilaa paremmin ennakoitavissa, eikä yksittäisille kuolinpesille kohdentuisi kohtuuttomia kustannuksia kuolinpesän osakkaiden selvittämisestä.

Valtiovarainvaliokunnalla ei sinällään ole huomautettavaa maksuja koskevaan ehdotukseen, mutta pitää hieman puutteellisena sitä, että vielä ei tiedetä maksujen suuruutta, vaikka maksujen kokonaistaso voi nousta. Esityksen mukaan lopulliset maksujen suuruudet määräytyvät osana virastojen maksuasetusvalmistelua ja kirkkojen omia päätöksentekoprosesseja.

Valtiovarainministeriö:

Valtiovarainministeriö toteaa yleistä perintöveroilmoitusta koskevilta osin, että valtiovarainvaliokunnan lausunnossa esiin nostetut näkökohdat vastaavat hallituksen esityksessä omaksuttuja näkökohtia. Valtiovarainministeriöllä ei ole enemmälti kommentoitavaa tältä osin.

Kuolinpesän osakasrekisterin tiedoista perittävät maksut määrätään virastojen osalta valtion maksuperustelain perusteella annettavissa maksuasetuksissa ja kirkkojen maksujen osalta kirkkojen omien päätösten perusteella. Maksuasetusvalmistelu on valtiovarainministeriössä käynnissä ja valmistuu ennen lain voimaantuloa. Kirkot eivät ole vielä päättäneet perittävistä maksuista vaan päättävät niistä valtiovarainministeriön käsityksen mukaan vasta myöhemmin lainsäädäntömuutosten eduskuntakäsittelyn edettyä pidemmälle. Lopullisia maksuja ei näiden seikkojen vuoksi vielä tiedetä. Hallituksen esityksessä on kuitenkin ennakoitu kunkin toimijan maksujen kokoluokkaa (HE:n alajakso 4.2.1.3.2, s. 36–37). Arvio perustuu virastoilta ja kirkoilta saatuihin maksujen omakustannusarvoja koskeviin laskelmiin ja niiden perusteella lopullisten maksujen arvioidaan vastaavan pitkälti laskelmissa esitettyä tasoa.

3 Yleisiä huomioita asiantuntijalausunnoista

Yleisellä tasolla kaikki asiantuntijat kannattivat esityksen tavoitteita. *Finanssiala ry*:n käsityksen mukaan paperilla toimivien pesien tilanne ei juurikaan helpotu.

Veronmaksajain Keskusliitto toteaa, että perintötilanteisiin liittyvät asiointitilanteet ja viranomaisprosessit helpottuvat erityisesti sellaisissa tavanomaisissa pesissä, joissa osakkaat kykenevät asioimaan sähköisesti. Uudistuksen hyödyt ovat vähäisemmät sellaisissa pesissä, joissa perittävä on asunut ulkomailla tai joissa perintötilanne ei ratkea pelkkien sukuselvitystietojen perusteella. Myöskään ennen lain voimaantuloa kuolleiden henkilöiden asiointiin ei tule muutoksia.

Valtiovarainministeriö:

Muutoksilla ei tavoitella perunkirjoituksen tai yleensä pesänselvityksen yksityisoikeudellisen luonteen muuttamista, vaan tämä perustavanlaatuinen lähtökohta

säilyisi. Kuolinpesän asioinnin sujuvoittamista tavoitellaan ennen kaikkea kuolinpesille tarjottavia palveluita digitalisoimalla. Paperiasioinnin mahdollisuus kuitenkin säilyisi eikä paperilla asioivalle kuolinpesälle asetettaisi lainsäädännössä digitaalisiin toimintatapoihin verrattuna poikkevaa asiointitaakkaa.

Kuolinpesän osakkaat voisivat halutessaan myös asioida osittain digitaalisesti ja osittain paperilla. Osa kuolinpesän osakkaista voi myös asioida digitaalisesti ja osa paperitse. Digitaalisesti asioivien osakkaiden tai kuolinpesän selvityksessä avustavan tulee vastaavasti kuin kokonaan paperilla tapahtuvan asioinnin tilanteissa huolehtia kuolinpesän yhteishallinnossa siitä, että digitaalisia palveluita käyttämättömät osakkaat saavat käyttöönsä palvelualustalla tarjottavat tiedot (ks.tarkemmin HE 107/2026 vp. alajakso 4.1.2).

Digitaalisesti asioivan hyödyt tulisivat olemaan merkittävämmät kuin paperiasioijan (ks. tarkemmin HE 107/2026 vp. alajakso 4.2.1.3.1 kotitalousvaikutuksista). Digitaaliset palvelut helpottaisivat kuitenkin myös paperitse asioivaa siten, että paperilla asioiva saisi perunkirjoitusta varten tarvittavan sukuselvityksen keskitetysti ja nykyistä vähemmällä vaivalla perustettavaksi ehdotetusta kuolinpesän osakasrekisteristä. Paperiasioinnin luonteesta kuitenkin johtuisi, ettei siinä voida mahdollistaa kaikkia digitaalisissa palveluissa toteutettavia sujuvoittamishyötyjä, kuten reaaliaikaista ja automatisoitua tietojen siirtoa asiakirjojen välillä.

Kuolinpesän osakkaiden tulee itse hankkia selvitys mahdollisista perillisistä perittävän ulkomailla asumisen jaksoista. Tällöinkin osakasrekisteriin muodostetaan ne nykyisiä sukuselvityksiä vastaavat tiedot, jotka perittävästä ovat viranomaisrekistereistä saatavissa Suomessa asumisen jaksoista. Osakasrekisterin perustiedoissa kuolinpesää informoitaisiin rekisterinpitäjän tiedossa olevista perittävän ulkomaan asumisjaksoista ja niistä aiheutuvasta puutteellisuudesta osakastietojen kattavuudessa (laki kuolinpesän osakasrekisteristä 4 §:n 3 momentti). Kuolinpesän ilmoittaja täydentäisi osakasrekisterin tietoja myös niillä tiedoilla, joita viranomaisrekistereissä ei muista kuin ulkomailla asumisjaksoista johtuen ole. Tällaisia ovat esimerkiksi tiedot testamentista.

Kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 38 §:ssä ehdotetaan, että tätä lakia sovelletaan sellaisiin kuolinpesiin, joissa perittävä on kuollut tai tuomioistuimen päätöksellä julistettu kuolleeksi lain tultua voimaan. Tämä tarkoittaa Veronmaksajain Keskusliiton huomioimalla tavalla sitä, että uudistus koskee vain niitä kuolinpesiä, joiden perittävä on kuollut lain tultua voimaan. Ennen lain voimaantuloa muodostuneet kuolinpesät hoidetaan nykyisillä menettelyillä.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä asiantuntijoiden esittämien kommenttien perusteella.

4 Asiantuntijatahojen yksityiskohtaiset huomautukset teemoittain, laeittain ja asiakohdittain

4.1 Yksityiselämän ja henkilötietojen suojasta

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan ehdotukseen ei sisälly kattavaa arviota siitä, missä määrin ja miltä osin ehdotettu sääntely on yhteensopivaa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa. Erityisiä kysymyksiä herättävät rekisteröidyn oikeudet. Sääntelyyn ei ehdoteta kansallisia rajoituksia näihin oikeuksiin, joten ne lienevät lähtökohtaisesti kaikkien rekisteröityjen kohdalla voimassa. Niitä koskevat rekisteröidyn vaatimukset voitaisiin ilmeisesti myös kohdistaa kaikkiin rekisterinpitäjiin. Apulaisoikeusasiamies on arvioinut esitystä erityisesti tietosuoja-asetuksen 21 artiklan mukaisen vastustamisoi-

keuden valossa ja todennut, ettei itse vastustamisoikeutta käsitellä esityksen perusteluissa. Hallituksen esityksessä ei ole myöskään tehty selvää kansallisesta sääntelyliikkumavarasta vastustamisoikeudesta suoramarkkinointiyhteydessä.

Valtiovarainministeriö:

Hallituksen esityksessä on arvioitu ehdotettua sääntelyä yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistaman kansallisen liikkumavaran osalta seuraavasti:

- 4 artiklan 7 kohta ja 26 artikla (HE, kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 2 §:n säännöskohtaiset perustelut, s.90-91, kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 3 §:n säännöskohtaiset perustelut s.99 ja alajakso 12.4.1, s.165)

- 6 artiklan 2 ja 3 kohdat (HE, kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 6 ja 8 §:n säännöskohtaiset perustelut, s.96 ja 97-98, alajakso 12.4.3.1 s.168-170 ja alajakso 12.4.3.2 s.170-171)

Hallituksen esityksessä ei ehdoteta sääntelyä, jolla rajoitettaisiin tietosuoja-asetuksen mukaisia rekisteröidyn oikeuksia. Rekisteröidyllä on siten käytettävissään tietosuoja-asetuksen mukaiset oikeudet siten kuin niistä tietosuoja-asetuksessa säädetään.

Rekisterinpitäjinä toimivilla viranomaisilla on jo voimassaolevan ja suoraan sovellettavan tietosuoja-asetuksen mukaisesti käytössään menettelyt, joilla varmistetaan rekisteröidyn oikeuksien toteutuminen. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen on tapauskohtaista harkintaa, jossa on huomioitava myös eri tietokokonaisuuksiin sovellettava erityislainsäädäntö. Rekisteröity voi kannella tai tehdä ilmoituksen tietosuojavaltuutetulle, jos hän katsoo, ettei rekisterinpitäjä noudata tietosuoja-asetuksen mukaisia velvoitteita, kuten säännöksiä rekisteröidyn oikeuksista.

Yhteisrekisteripitoon kuuluvien tietojen osalta rekisteröity voi kohdistaa oikeuksiensa käyttämistä koskevat vaatimuksensa kuhunkin yhteisrekisterinpitäjään tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Kuolinpesän sähköistä asiointia koskevan sääntelyn perusteella käsiteltävissä henkilötiedoissa ei kuitenkaan kaikilta osin ole kyse yhteisrekisterinpitoon kuuluvista tiedoista. Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto ovat kuolinpesän osakasrekisterin yhteisrekisterinpitäjiä. Verohallinto taas on perintöveroilmoituksen ja perukirjan laatimiseksi kuolinpesän palvelualustalle tallennettujen henkilötietojen sekä asiakirjojen säilytyspalvelun rekisterinpitäjä.

Mahdollisuus luovuttaa kuolinpesän osakasrekisterin tietoja suoramarkkinointitarkoituksiin on rajattu esityksessä vain kuolinpesän yhteyshenkilön nimi- ja yhteystietoihin. Esityksen mukaan yhteystietoihin merkittyä kuolinpesän yhteyshenkilön osoitetta ei luovuteta suoramarkkinointitarkoitukseen, jos väestötietojärjestelmään on merkitty tätä koskeva kielto. Kielto-oikeuden toteuttamisesta väestötietojärjestelmässä on säädetty väestötietolain 28 §:n 3 ja 4 momentissa sekä 35 §:ssä. Kuolinpesän osakasrekisteristä annettavassa laissa on nojauduttu tältä osin kyseiseen voimassa olevaan sääntelyyn perustuvaan kielto-oikeuteen, jotta omien tietojen hallitseminen olisi kuolinpesän yhteyshenkilöille helppoa ja yksinkertaista.

Esityksen mukaisella yhteyshenkilön kielto-oikeutta koskevalla sääntelyllä ei rajoitettaisi mahdollisuutta käyttää tietosuoja-asetuksen 21 artiklan mukaista vastustamisoikeutta. Vastustamisoikeuden käyttäminen määräytyisi suoraan sovellettavan tietosuoja-asetuksen sääntelyn mukaisesti. Kuolinpesän yhteyshenkilön kielto-oikeutta koskevassa sääntelyssä olisi kyse tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisen liikkumavaran nojalla annettavasta sääntelystä. Kyseisen artiklan mukainen liikkumavara mahdollistaa

kansallisen sääntelyn, jolla mukautetaan asetuksen soveltamista esimerkiksi tietojen käsittelytoimia ja menettelyitä koskevien edellytysten osalta.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen esittämien kommenttien perusteella.

4.2 Lakiehdotus nro 1: Laki kuolinpesän palvelualustasta

4.2.1 Käyttöoikeudet ja valtuudet

Suomen Asianajajien mukaan jää edelleen hieman epäselväksi kuolinpesän eri osakkaiden käyttöoikeudet ja niiden laajuudet ja mitä eri käyttöoikeudet tarkoittavat ja mitä niiden rajoissa voidaan tehdä ja minkälaista tietoja saada. Tältä osin korostetaan tarvetta selkeälle ohjeistukselle ja kannanotoille viimeistään järjestelmän käyttöönottohetkellä. Myös palvelualustalla annettavien valtuutusten osalta Asianajajat edellyttää selkeää ohjeistusta siitä, kuka (kaikki osakkaat yhdessä vai kukin yksittäin), kenelle ja miten valtuuden voi antaa ja mitä valtuutuksen nojalla voidaan tehdä sekä siihen, voiko valtuutuksia olla useita samanaikaisesti esimerkiksi kunkin osakkaan omalle avustajalle.

Valtiovarainministeriö:

Kuolinpesän palvelualustalla tarjottavien palveluiden käyttöoikeudet ja niiden laajuus eri osakkaiden kesken perustuisivat lähtökohtaisesti kuolinpesän osakasrekisteriin tallennettuihin tietoihin henkilön asemasta kuolinpesässä. Henkilön käyttöoikeudet ja käyttöoikeuksien laajuus palvelualustalla määräytyisivät hänen asemaansa kuolinpesässä sääntelevän muun lainsäädännön, kuten perintökaaren perusteella. Verohallinto voisi kuitenkin perustellusta syystä rajata tiettyyn asemaan kuolinpesässä perustuvia käyttöoikeuksia (Laki kuolinpesän palvelualustasta 3 §:n 2 momentti). Eri henkilöiden käyttöoikeuksien laajuutta ja Verohallinnon mahdollisuuksia rajoittaa käyttöoikeuksia on selvitetty tarkemmin kyseisen säännöksen perusteluissa (HE, jakso 7.1, s. 92–93).

Palvelualustalla tehtävät toimet eivät ole yhteishallintotoimia, vaan toimia tekee aina joku tietty henkilö. Valtaosa palvelualustalla tehtävistä toimista on sidottu kuolinpesän ilmoittajan tehtävään. Kuolinpesän ilmoittajan tehtävään valikoituminen perustuisi palvelualustan käyttöönoton jälkeenkin perintökaaren sääntelyyn. Kuolinpesän osakasrekisteriin merkitty kuolinpesän ilmoittaja muun muassa tarkastaisi, ilmoittaisi, vakuuttaisi oikeaksi ja päivittäisi kuolinpesän osakasrekisterin tiedot (Laki kuolinpesän osakasrekisteristä 8 §).

Kuolinpesän palvelualustalla tarjottavissa palveluissa voisi käyttää myös valtuutusta. Kuolinpesän ilmoittaja voisi esimerkiksi valtuuttaa perukirjan valmistelussa avustavan asianajajan käyttämään kuolinpesän palvelualustalla tarjottavia palveluita siltä osin kuin valtuuttamista ei erikseen laissa kielletä. Tällöin valtuutetulla asianajajalla olisi palvelualustalla pääsy saatavilla oleviin palvelualustan tietoihin ja mahdollisuus esimerkiksi tilata kuolinpesän osakastiedot ja päivittää niitä osakasrekisteriin, samoin kuin mahdollisuus laatia perukirja ja perintöveroilmoitus. Myös kuolinpesän osakas voisi valtuuttaa esimerkiksi asianajajan toimimaan puolestaan palvelualustan palveluissa. Valtuutetulla asianajajalla olisi tällöin osakasta vastaavat oikeudet kuten oikeus saada tieto kuolinpesän palvelualustalle tallennetuista tiedoista, tallentaa tietoja asiakirjojen

säilytyspalveluun ja hakea perunkirjoitusajan pidennystä. Kukin kuolinpesän osakas voisi valtuuttaa oman avustajansa toimimaan palvelualustalla.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä Suomen Asianajajien esittämien kommenttien perusteella.

4.2.2 Virheelliset tiedot ja niiden korjaaminen palvelualustalla

Suomen Asianajajien näkemyksen mukaan virheet osakkaiden tekemissä perukirjoissa liittyvät nimenomaan tietämättömyyteen ja ehkä jopa halukkuuteen jättää joku osakas tietoisestikin pesän ulkopuolelle. Asianajajat kysyy, aiheutetaanko palvelualustalla tehtävällä perukirjalla enemmän haittaa kuin mahdollinen saavutettu hyöty, jos osakkaiden tietämättömyydestä tai jopa tietoisesti palvelualustalle on syötetty osakkaiden toimesta virheellisiä tietoja, sekä pyytää ohjeita siitä, miten virheelliset tiedot voitaisiin korjata. Lisäksi tarvitaan ohjeistus ja kannanotto riitaisin kuolinpesiin, joissa osakkaat ovat erimielisiä ja miten palvelualustan on ajateltu soveltuvan näihin tilanteisiin.

Veronmaksajain Keskusliiton näkemyksen mukaan on mahdollista, että muutoksen myötä perunkirjoitus toimitetaan aiempaa useammassa tilanteessa ilman asiantuntija-apua, mikä osaltaan voi lisätä perunkirjoituksen yhteydessä ymmärtämättömyydestä johtuvien virheiden mahdollisuutta.

Valtiovarainministeriö:

Perunkirjoitus on ehdotetun uudistuksen käyttöönoton jälkeenkin keskeisiltä osin yksityisoikeudellinen toimitus ja perukirja yksityisoikeudellinen asiakirja. Perunkirjoituksella on vero-oikeudellista merkitystä, ja perukirjalla on uudistuksen käyttöönoton jälkeen liite- ja muistiinpanoasiakirjan asema.

Kuolinpesän palvelualustalla tarjottavan perukirjan ja perintöveroilmoituksen laatimismahdollisuuden arvioidaan helpottavan ennen kaikkea yksinkertaisempien kuolinpesien sähköistä asiointia sekä parantavan perukirjojen ja perintöveroilmoitusten laatua. Perukirjan laatimisessa rakenteinen alusta vähentää osaltaan puutteita ja oikeudellisen asiantuntija-avun tarvetta ja voi edesauttaa perunkirjoituksen omatoimista toimittamista yksinkertaisissa kuolinpesissä. Myös laatimista tukevan teknisen muotoilun sekä veroilmoituksen täyttöohjeistuksen arvioidaan osaltaan ehkäisevän osaamattomuudesta ja huolimattomuudesta johtuvia ilmoittamisvirheitä ja niihin liittyviä seuraamuksia nykytilaan verrattuna, koska vastaavaa yksityiskohtaista viranomaisohjeistusta ei voi tarjota vapaamuotoisesti laadittaville perukirjoille. Viranomaisohjeistuksella voidaan esimerkiksi vähentää riskiä siitä, että kuolinpesä ei osakkaiden osaamattomuuden vuoksi vaatisi vähennyksiä, huojennuksia tai helpotuksia, joihin osakkaat olisivat oikeutettuja. Perukirjojen laatimista tukemalla ja ohjaamalla voitaisiin myös vähentää tarpeettomia muutosverotusprosesseja. Verohallinnolta on toivottu perukirjan laadintaa ohjaavaa pohjaa. Kuolinpesän palvelualustan perukirjan ja perintöveroilmoituksen laatimismahdollisuudella voidaan siis ehkäistä, mutta ei kokonaan välttää kansalaisten tekemiä ilmoittamisvirheitä. Erityisesti monimutkaisemmissa, enemmän varallisuutta sisältävissä ja riitaisissa kuolinpesissä oikeudellisen asiantuntemuksen arvioidaan olevan tarpeen nykyiseen tapaan (ks. HE , alajakso 4.2.1.3.1 kotitalousvaikutuksista, s. 35).

Kuolinpesän ilmoittaja tai hänen valtuuttamansa asiantuntija voisi kerätä palvelualustalle laadittavaan perukirjaan tietoja perunkirjoitukseen valmistautuessa,

jolloin kuolinpesän osakkaat voivat esikatsella tietoja. Tällä hetkellä muilla osakkailla ei ole välttämättä minkäänlaista näkyvyyttä perukirjan valmistelutoimiin, jotka yksi osakas tekee. Tällöin perunkirjoitustilaisuudessa voi tulla asioita yllätyksenä. Uudistuksen käyttöönoton jälkeen palvelualustalle valmisteltava perukirja mahdollistaisi laajemman perukirjan tietojen esikatselun ja tarkastelun. Tämä valmistelun läpinäkyvyys taas parantaa muiden osakkaiden oikeusturvaa, kun he voivat jo etukäteen huomauttaa virheistä tai varmistaa oikeusturvansa esimerkiksi pesänselvittäjää hakemalla.

Kuolinpesän ilmoittaja voisi päivittää kuolinpesän osakasrekisteriin ilmoitettuja tietoja, jos niiden havaitaan olevan virheelliset tai puutteelliset. Jos tietoja päivitettäisiin tietojen oikeaksi vakuuttamisen jälkeen, olisi kuolinpesän ilmoittajan vakuutettava tiedot uudelleen oikeaksi.

Palvelualustan tai sille toteutettavien palveluiden ei ole tarkoitus toimia kuolinpesän riitaisuuksien ratkaisuvälineinä, eikä Digi- ja väestötietovirastolle tai Verohallinnolle olla ehdottamassa riidanratkaisuroolia. Nykyiset riitaisten kuolinpesien selvittämisen keinot samoin kuin oikeusturvakeinot säilyisivät ennallaan. Esimerkiksi, jos riitaisen kuolinpesän osakkaat eivät pystyisi päättämään kuolinpesän ilmoittajasta, kullakin osakkaalla olisi oikeus vaatia käräjäoikeutta määräämään pesänselvittäjä, jolla olisi asemansa perusteella oikeus hoitaa palvelualustalla myös kuolinpesän ilmoittajan tehtävät.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä asiantuntijoiden esittämien kommenttien perusteella.

4.2.3 Asiakirjojen säilytyspalvelu

Asiakirjojen säilytyspalveluun tallennettuja tietoja ei pidettäisi kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 7 §:n 1 momentin mukaan julkisuuslain 5 §:n 2 momentin mukaisina viranomaisen asiakirjoina. *Eduskunnan apulaisoikeusasiamies* korostaa viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta sellaisenaan voimassa olevana perustuslaintasoisena oikeussääntönä ja suhtautuu siksi varauksellisesti ehdotettuun sääntelyyn.

Suomen Asianajajat edellyttää annettavan ohjeistusta siitä, mitä ovat ne tiedot, jotka katsotaan pesän hallinnon ja selvittämisen kannalta tarpeellisiksi tiedoiksi ja miten pystytään estämään se, ettei palvelualustaan tallenneta sinne kuulumattomia tietoja. Hallituksen esitys ei Asianajajien mukaan myöskään vastaa kysymykseen siitä, voidaanko asiakirjojen säilytyspalveluun antaa pääsy perukirjaa laativalle asiantuntijalle.

Veronmaksajain Keskusliiton näkemyksen mukaan säilytyspalvelu sinällään edistää olennaisten asiakirjojen arkistointia ja toisaalta pesän osakkaiden yhtäläistä pääsyä kuolinpesän varallisuus- ja muihin tietoihin. Veronmaksajain Keskusliitto kuitenkin katsoo, että ehdotetussa muodossa tässä palvelun ominaisuudessa on käytännössä kyseessä ainoastaan kuolinpesän osakkaiden käyttöön tulevasta sähköisestä arkistokansiosta. Kuolinpesän asiointia helpottaisi olennaisesti enemmän se, jos tallennettuihin asiakirjoihin voisi antaa käyttöoikeuden myös pesän ulkopuoliselle taholle, kuten kirjaamisviranomaiselle tai pankille.

Valtiovarainministeriö:

Julkisuuslain 5 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan muun muassa viranomaisen hallussa olevaa asiakirjaa, joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Tietoja asiakirjojen säilytyspalveluun tallennettaessa niitä ei toimitettaisi viranomaiselle asian käsittelyä varten eivätkä ne siten olisi palveluun tallentamisen seurauksena viranomaisen hallussa. Asiakirjojen säilytyspalveluun tallennettavien tietojen yksityisyydellä ei vaikutettaisi yksilön mahdollisuuksiin osallistua yhteiskunnan toimintaan tai valvoa viranomaistoimintaa. Asiakirjojen säilytyspalvelun rekisterinpitäjänä toimivan Verohallinnon suorittaman henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta, jonka mukaan käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Esityksessä julkisuuslain mukaisen viranomaisen asiakirjan määritelmän soveltamisen rajausta on arvioitu perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa (ks. HE s.172–173). Lausunnoista erityisesti työnhakuprofiileja koskeva lausunto (PeVL 14/2022 vp HE:een 225/2021 vp) on arvioitu tässä yhteydessä keskeiseksi, koska siinä on kuolinpesien asiakirjojen säilytyspalvelua vastaavasti kyse viranomaisen ylläpitämälle palvelualustalle tallennettavista tiedoista. Työnhakuprofiileja koskevaa esitystä arvioidessaan perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota viranomaisen asiakirjan määritelmään ja siihen, että palvelualusta on viranomaisen ylläpitämä sekä katsoi, ettei sääntelystä johtunut hyväksyttävää perustetta sille, etteivät työnhakuprofiilien tiedot kuuluisi julkisuusperiaatteen soveltamisalaan. Kuolinpesien asiakirjojen säilytyspalvelua koskevan sääntelyn valmistelussa on pidetty merkityksellisenä sitä, että perustuslakivaliokunnan arvioimassa työnhakuprofiilien tiedoille määritellyillä käyttötarkoituksilla vaikuttaisi olevan kiinteä yhteys tietojen rekisterinpitäjiksi määriteltyjen viranomaisten muihin lakisääteisiin tehtäviin sekä muihin viranomaistehtäviin. Lisäksi on huomioitu se, että perustuslakivaliokunnan arvioimassa esityksessä ehdotettiin säädettäväksi työnhakuprofiilien julkaisemisen edellytyksistä.

Asiakirjojen säilytyspalvelun tarkoituksena olisi kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 1 §:n mukaisesti mahdollistaa kuolinpesän hallinnon ja selvittämisen kannalta tarpeellisten tietojen säilyttäminen keskitetysti siten, että ne olisivat kaikkien kuolinpesän osakkaiden ja heidän valtuuttamiensa, mutta eivät muiden toimijoiden käytettävissä. Tietojen käyttötarkoitus asiakirjojen säilytyspalveluun tallennettuina olisi siis yksinomaan yksityinen eli kuolinpesän oman hallinnon ja selvittämisen sujuvoittaminen. Palvelulla voitaisiin tehdä kuolinpesän hallinto ja selvittäminen läpinäkyvämmäksi kuolinpesän osakkaille, kun he näkisivät ajantasaisia tietoja, kuten asiakirjoja ja tositteita palvelusta. Asiakirjojen säilytyspalveluun tallennettaville tiedoille määritellyllä käyttötarkoituksella ei olisi perustuslakivaliokunnan arvioimille työnhakuprofiileille määriteltyjä käyttötarkoituksia vastaavaa liityntää muihin viranomaistehtäviin. Lisäksi asiakirjojen säilytyspalvelussa tietojen käsittely on työnhakuprofiileja koskevasta sääntelystä poikkeavasti rajattu ainoastaan kuolinpesän osakkaiden ja heidän valtuuttamisensa henkilöiden käyttöön. Asiakirjojen säilytyspalvelun on arvioitu eroavan perustuslakivaliokunnan arvioimasta työnhakuprofiileja koskevasta tiedonkäsittelystä siten, että julkisuuslain soveltamiseen poikkeusta merkitsevä sääntely on arvioitu tässä yhteydessä mahdolliseksi.

Asiakirjojen säilytyspalvelun yhteydessä suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan tietosuoja-asetusta, jossa on säädetty rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Ehdotettavassa sääntelyssä on käytetty asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaista liikkumavaraa, jonka edellyttämällä tavalla ehdotettavassa sääntelyssä on määritelty henkilötietojen käsittelyn tarkoitus. Kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 1 §:n 2 momentin mukaan asiakirjojen säilytyspalvelun käyttötarkoituksena on tarjota

kuolinpesän omaan käyttöön paikka, jossa voidaan säilyttää kuolinpesän hallintoa ja selvittämistä varten tarpeellisia tietoja. Lain 5 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että kuolinpesä saisi vastaavasti tallentaa asiakirjojen säilytyspalveluun vain kuolinpesän hallintoa ja selvittämistä varten tarpeellisia tietoja. Kuolinpesän osakkaiden tulisi arvioida Verohallinnon ohjeiden perusteella, mitä tietoja palveluun tallentaisivat. Asiakirjojen säilytyspalveluun tallennettavissa olevia tietoja on esimerkinomaisesti yksilöity hallituksen esityksen tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointiosioissa sekä kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 1 ja 5 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa (HE, s.51, 89 ja 95). Asiakirjojen säilytyspalvelun rekisterinpitäjänä toimivan Verohallinnon keinoja huolehtia tietosuojasääntelyn mukaisten henkilötietojen käsittelyä koskevien periaatteiden ja rekisteröidyn oikeuksien toteutumisesta on kuvattu kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 2 ja 6 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa (HE 107/2026 vp. s.91-92 ja 96).

Kullakin kyseisen kuolinpesän osakkaaksi kuolinpesän osakasrekisteriin tallennetulla henkilöllä olisi pääsy asiakirjojen säilytyspalveluun. Kukin kuolinpesän osakas voisi valtuuttaa esimerkiksi asianajajan toimimaan puolestaan palvelualustan palveluissa. Valtuutetulla asianajajalla olisi tällöin vastaavasti pääsy asiakirjojen säilytyspalveluun ja myös oikeus tallentaa tietoja asiakirjojen säilytyspalveluun.

Veronmaksajain Keskusliiton huomioimalla tavalla osakkuusasema kuolinpesässä osoitetaan useissa tilanteissa asiakirjoilla, jotka lainsäädännön muotovaatimusten täyttämiseksi laaditaan tyypillisesti paperisina. Kuolinpesän sähköistä asiointia koskeva lainsäädäntö ei muuttaisi näitä muotovaatimuksia. Näiden asiakirjojen sisältämien tietojen liikkuvuuden sujuvoittamiseksi esiin nostetut huomiot ovat perusteltuja. Tietojen liikkuvuuden kehittäminen on myös valtiovarainministeriön mielestä tärkeä jatkokehityskohde. Valtiovarainministeriön mielestä olisi tärkeää jatkaa tähän kokonaisuuteen liittyvän asioinnin ja asioiden hoitamisen sujuvoittamista myös digitalisoimalla asiakirjoja ja toimenpiteitä, mikä mahdollistaisi myös tiedon liikkuvuuden sujuvoittamisen. Esimerkkinä tämän tyyppisestä sujuvoittamisesta voidaan mainita sähköisen testamentin ja testamenttirekisterin käyttöönotto, mistä oikeusministeriö on laatinut arviomuistion osana Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelmaa (OM:n selvityksiä, Selvityksiä ja ohjeita 2026:3). Sähköisen testamentin käyttöönotto mahdollistaisi testamenttiin, sen tiedoksiantoon ja hyväksymiseen liittyvien ja muun muassa testamentinsaajan osakkuusasemaan vaikuttavien toimenpiteiden ja asiakirjojen muuntamisen rakenteiseksi tiedoksi, jota myös esimerkiksi pankit ja kirjaamisviranomaiset voisivat hyödyntää. Sähköisen testamentin käyttöönotosta tai testamenttirekisterin perustamisesta ei kuitenkaan ole vielä tehty päätöksiä. Ylipäätään on tärkeää huomata, että nyt ehdotettu kuolinpesän sähköistä asiointia koskeva lainsäädäntö on tärkeä, mutta vasta ensimmäinen ja koordinoidun jatkokehittämisen mahdollistava sujuvoittamisaskel. Sujuvoittamista ja kehitystoimia tulisi siis tarkastella laaja-alaisesti ja pitkäjänteisesti eikä vain nykyisten menettelyiden ja asiakirjojen kautta.

Osakkaat voisivat tallentaa asiakirjojen säilytyspalveluun omaan käyttöönsä kuolinpesän hallinnon ja selvittämisen kannalta tarpeellisia tietoja. Palvelun käyttövelvoitetta ei siis olisi ja palveluun voitaisiin tallentaa muitakin tietoja kuin osakkuusasemaa osoittavia asiakirjoja. Palveluun tallennettujen tietojen oikeellisuutta tai kattavuutta ei varmennettaisi viranomaisen toimesta esimerkiksi suhteessa osakasrekisterin tietoihin. Käyttöoikeuden myöntäminen esimerkiksi pankille tai kirjaamisviranomaiselle asiakirjojen säilytyspalveluun ei siten välttämättä sujuvoittaisi kuolinpesän asiointia, sillä asiakirjojen säilytyspalveluun tallennetut asiakirjat voisivat olla pankin tai kirjaamisviranomaisen näkökulmasta virheellisiä tai keskeneräisiä tai tarvittava asiakirja voisi puuttua palvelusta. Tällöin toimija joutuisi kuitenkin pyytämään

asiakirjoja suoraan kuolinpesältä. Kuolinpesän osakkaat ja kuolinpesän ilmoittaja voisivat ladata asiakirjojen säilytyspalvelusta asiakirjoja ja toimittaa asiakirjoja suoraan niitä tarvitseville. Yksittäinen osakas ja kuolinpesän ilmoittaja voisi myös halutessaan valtuuttaa kuolinpesän ulkopuolisen toimimaan puolestaan kuolinpesän palvelualustalla, jolloin valtuutettu saisi pääsyn myös asiakirjojen säilytyspalveluun tallennettuihin tietoihin.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä asiantuntijoiden esittämien kommenttien perusteella.

4.3 Lakiehdotus nro 2: Laki kuolinpesän osakasrekisteristä

4.3.1 Rekisteriin tallennettavat tiedot ja niiden julkinen luotettavuus (Luku 2)

4.3.1.1 Osakastietojen muodostaminen (4 §)

Finanssiala on lausunnossaan kysynyt, miten Digi- ja väestötietoviraston manuaaliset tiedostot otetaan huomioon osakastietojen muodostamisessa. Finanssialan mukaan jää myös epäselväksi, onko osakkaiden tietoja kuolinpesän osakasrekisterissä tarkoitus päivittää automaattisesti väestörekisteristä saatavilla tiedoilla myös niiden muodostamisen / perunkirjoituksen jälkeen.

Valtiovarainministeriö:

Esityksellä ei ehdoteta muutoksia siihen, miten ja missä laajuudessa nykyisiin sukuselvityksiin sisältyvät tiedot ja jatkossa kuolinpesän osakasrekisteriin muodostettavat perustiedot koottaisiin. Osakasrekisterin perustiedot muodostettaisiin väestötietojärjestelmän ja kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 4 §:ssä mainittujen muiden tietovarantojen tiedoista. Väestötietojärjestelmä koostuu valtakunnalliseen tietojärjestelmään kuuluvista tiedoista sekä alueellisesti järjestetyistä asiakirja- ja muista aineistoista, joihin kysymyksen mukaisilla manuaalisilla tiedostoilla viitataan. Osakasrekisterin perustietojen muodostamisessa hyödynnettäisiin siis tarvittaessa myös näitä valtakunnalliseen tietojärjestelmään sisältymättömiä aineistoja vastaavasti kuin niitä hyödynnetään nykyään kerättäessä tietoja perunkirjoitusta varten tarvittaviin sukuselvityksiin. Hyödyntämisessä olisi yleensä kyse valtakunnalliseen tietojärjestelmään kuuluvien tietojen täydentämisestä.

Kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 4 §:n 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan osakasrekisterin perustietoja myös ylläpidetään väestötietojärjestelmän tiedoilla niiden muodostamisen lisäksi. Esimerkiksi osakkaan kuollessa perustietojen muodostamisen jälkeen tieto kuolemasta päivitettäisiin väestötietojärjestelmästä osakasrekisteriin. Tietojen päivittäminen päättyy samassa yhteydessä, kun oikeus käyttää kuolinpesän palveluita palvelualustalla päättyy kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 8 §:n mukaisesti.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä Finanssiala ry:n esittämien kommenttien perusteella.

4.3.1.2 **Kuolinpesän osakasrekisteriin tallennettavat tiedot (5 §)**

Pykälän 2 momentin 4 kohdan osalta *Finanssiala ry.* tuo esiin, että testamentteja koskevan yleistiedon lisäksi rekisteriin tulisi tallentaa tieto myös testamentinsaajista. Tieto paitsi yleistestamentin mutta myös erityistestamentin saajasta on olennainen tieto finanssialan yhtiöille. *Suomen Asianajajien* mukaan esitys ei ota kantaa tilanteisiin, joissa perittävältä jäi useampi kuin yksi testamentti, testamenttiin liittyy moitekanne tai vireillä on muu kuolinpesään liittyvä riita tai eriävä näkemys osakkuuksista. Vaikka rekisteriin lisätään nimenomaisesti vain tieto kustakin asiasta ja esimerkiksi testamentti tulee esittää erikseen pyydettäessä, liittyy jo tietojen lisäämiseen riskitekijöitä.

Saman momentin 7 kohdan osalta *Suomen Asianajajat* nostaa esille kysymyksen siitä, miten estetään maallikon kirjaama testamentin toimeenpanijan liian aikainen merkitseminen järjestelmään. Tämä huomioiden maallikkojen antamiin tietoihin liittyy Suomen Asianajajien näkemyksen mukaan merkittäviä riskitekijöitä eikä hallituksen esityksestä ei yksiselitteisesti ilmene, miten näitä virheellisesti annettuja tietoja saadaan korjatuksi tai riitautetuksi.

Saman momentin 8 kohdan osalta *Maanmittauslaitos* piti lakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa perusteltuna, että perintöosuuden luovuttaminen lisättäisiin omana alakohtanaan momentissa lueteltuihin täydennettäviin seikkoihin siitä huolimatta, että perintöosuuden luovuttaminen ei lähtökohtaisesti päätä luovuttajan osakasasemaa.Maanmittauslaitos toteaa, ettei lakivaliokunta ole lausunnossaan esittänyt muutosta lainkohdan sisältöön.

Valtiovarainministeriö:

Testamentteja (kohta 4) on pohdittu perusteellisesti sekä työryhmätyöskentelyn että jatkovalmistelun kuluessa. Ministeriöiden ja järjestelmäkehityksestä vastaavien virastojen kesken on jatkovalmistelussa päädytty esityksessä olevaan kompromissiin. Kompromissin perusteella kuolinpesän osakasrekisteriin tallennetaan vain yleistieto testamentista riippumatta testamentin luonteesta. Koska kuolinpesän osakkuus voi muodostua vain yleistestamentin perusteella, testamentinsaaja yksilöidään kohdassa 5 vain silloin, jos kuolinpesän ilmoittaja arvioi testamentin yleistestamentiksi. Legaatinsaajia ei merkitä kuolinpesän osakasrekisteriin, vaan heitä koskevat yksilöintitiedot merkitään vasta perukirjaan.

Vaikka sääntely on kirjoitettu yksikkömuotoon, kohdissa 4 tai 5 ei ole määritelty testamenttien tai testamentinsaajien enimmäislukumäärää. Jos testamentit eivät ole ristiriidassa keskenään, samaan aikaan voi olla voimassa useita testamentteja. Myös riidanalaisia testamentteja koskeva tieto tulee tallentaa, koska perintökaaren 18 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan yleisjälkisäädöksen saajan katsotaan olevan osakas silloinkin, kun hänen oikeutensa on riidanalainen. Yleistieto testamentista on tärkeä, koska ministeriöiden tiedossa on, että jako yleis- ja erityistestamenttien välillä voi olla maallikoille haastavaa. Testamenttia koskevan yleistiedon saatuaan mm. finanssialan yritykset voivat tilanteen mukaan pyytää kuolinpesää toimittamaan testamentin tarkasteltavakseen ja muodostaa oman arvionsa siitä, onko kuolinpesän ilmoittajan antama tieto osunut oikeaan.

Kuolinpesän osakasrekisterin sähköisen asioinnin palvelun asiakasohjeissa tullaan kertomaan, milloin tieto testamentin toimeenpanijasta kuuluu merkitä osakasrekisteriin. Asiakasohjeissa tullaan kertomaan myös, mitä vaikutuksia tiedon lisäämisellä on. Jos kuolinpesän ilmoittaja ohjeista huolimatta merkitsisi virheellisesti testamentin

toimeenpanijan rekisteriin, kuolinpesän ilmoittaja voisi tehdä rekisteriin muutoksia ja poistaa tiedon testamentin toimeenpanijasta. Tiedon voisi poistaa siihen saakka kunnes tiedot olisi vakuutettu oikeaksi kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 11 §:n mukaisesti.

Pesäosuuden luovuttamista koskevan 8 kohdan osalta ministeriöt toteavat, että vaikka pesäosuuden luovuttaminen ei automaattisesti päätä luovuttajan osakasasemaa tai tuo luovutuksensaajalle osakkaan oikeuksia, saattaa osapuolten sopimustarkoituksesta johtua, että ilmoittajan tulee lisätä myös luovutuksensaaja osakkaan asemaan. Näin on esimerkiksi silloin, jos pesäosuuden saajalle on annettu luovutussopimuksessa valtuutus käyttää osakkaan oikeuksia kuolinpesässä. Pesäosuuden luovuttajan osakasasema päättyy kuitenkin siinä tilanteessa, että yksi luovutuksensaaja lunastaa kaikki pesäosuudet ja pesä katsotaan luovutusten seurauksena jaetuksi. Vaikka pesäosuuden luovutuksiin liittyy eittämättä erityistilanteita, joiden merkitsemiseen oikein kuolinpesän osakasrekisteriin kuolinpesän ilmoittaja saattaa tarvita asiantuntija-apua, eivät ministeriöt katso perustelluksi lisätä 5 §:n 2 momenttiin näitä tilanteita koskevaa erillistä alakohtaa. Maanmittauslaitoksen kommentti otetaan kuitenkin huomioon alakohtaan 8 liittyvässä järjestelmäkehitystyössä ja palveluohjauksessa. Kommentti on tätä tarkoitusta varten toimitettu edelleen Digi- ja väestötietovirastolle.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä asiantuntijoiden esittämien kommenttien perusteella.

4.3.1.3 Kuolinpesän ilmoittaja ja yhteyshenkilö (8 §)

Maanmittauslaitos ehdotti lakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa pykälän 2 momentissa olevaa sanaa ’viimeistään’ korvattavaksi sanalla ’aina’. Maanmittauslaitos toteaa, ettei lakivaliokunta ole lausunnossaan esittänyt muutosta lainkohdan sisältöön.

Valtiovarainministeriö:

Valtiovarainministeriö ei kannata Maanmittauslaitoksen ehdotuksen toteuttamista, koska ’viimeistään’ sanan korvaaminen ’aina’ sanalla viittaisi siihen, että perukirja säännönmukaisesti laaditaan useammin kuin kerran. Vaikka perukirjan täydentäminen on mahdollista, lähtökohtaisesti on tavoitteena, että perukirja laadittaisiin vain kerran.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä Maanmittauslaitoksen esittämien kommenttien perusteella.

4.3.1.4 Kuolinpesän ilmoittajaa ja yhteyshenkilöä koskevat muutokset (9 §)

Suomen Asianajajat pyytää toimintaohjetta tilanteessa, jossa osakkaat ovat erimielisiä ilmoittajan henkilöstä, esimerkiksi, jos osakkaat vuorotellen ilmoittavat itsensä tai tahtomansa henkilön ilmoittajaksi. Asianajajat kysyy, poistaako uusi ilmoitus aikaisemman ilmoituksen ja tämän henkilön oikeudet ja velvollisuudet. Asianajajat toteaa, että asiaan tulisi saada selvyys viimeistään lain voimaantulon yhteydessä.

Valtiovarainministeriö:

Osakkaiden vuorotellen itsensä tai tahtomansa henkilön kuolinpesän ilmoittajaksi ilmoittamista kuolinpesän osakasrekisterin sähköisen asioinnin palvelussa ei voida estää muuttamatta valittuja perusratkaisuja, joilla varmistetaan suuren enemmistön

tarpeet sujuvasta asioinnista palvelussa. Kuolinpesän ilmoittaja voidaan siis vaihtaa monta kertaa, kun pesä on osakkaiden yhteishallinnossa. Palveluun toteutetaan kuitenkin odotusaika, jolloin kuolinpesän ilmoittajaa ei voisi vaihtaa useita kertoja lyhyen ajan, kuten saman vuorokauden aikana. Tällä vähennetään riskiä palvelun epäasiallisesta käytöstä. Riitatilanteissa käytössä ovat samat keinot kuin nykyäänkin eli myös keinoista viimesijaisin eli pesänselvittäjän hakeminen.

Kuolinpesän ilmoittajan velvollisuudet ja vastuut kytkeytyvät hänen itsensä oikeaksi vakuuttamaansa versioon kuolinpesän osakasrekisterin tiedoista.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä Suomen Asianajajien esittämien kommenttien perusteella.

4.3.1.5 Osakastietojen päivittäminen ja uuden vakuutuksen antaminen (12 §)

Finanssiala ry huomauttaa, että se ei näe hyötyjä ennen perunkirjoitusta tehtävässä osakastietojen oikeaksi vakuuttamisessa eikä se tunnista hyötyjä myöskään osakastietojen uudelleenvakuuttamisessa perunkirjoituksen jälkeen.

Valtiovarainministeriö:

Hallituksen esityksen jaksossa 5.1.6. (s. 66–67) on pohdittu oikeaksi vakuuttamisen mahdollisuutta ennen ja jälkeen perunkirjoituksen. Jaksossa on päädytty siihen, että koska on olemassa tahoja, kuten Suomen Vuokranantajat ja Ulosottolaitos, joiden mukaan osakastietojen oikeaksi vakuuttamisesta myös ennen perunkirjoitusta saattaa olla joissain tilanteissa etua kuolinpesälle, tämä mahdollisuus on katsottu perustelluksi säilyttää. Esimerkkeinä lausuntopalautteessa on mainittu muun muassa perittävän asunnon vuokrasuhteeseen liittyvän asioinnin helpottuminen ja ulosoton sähköisen asioinnin mahdollistaminen. Uudelleen vakuuttamisen mahdollistamisella on tärkeä merkitys myös tilanteessa, jossa perunkirjoituksesta on kulunut pitkä aika ja sopimuskumppani edellyttää osakasrekisterin tietojen päivittämistä. Digi- ja väestötietoviraston alustavan tulkinnan mukaan perunkirjoituksen jälkeen muutetuille osakastiedoille ei voisi myöskään jatkossa hakea vahvistusta Digi- ja väestötietovirastosta, ellei kuolinpesän osakasrekisterin tietoja ole ensin vakuutettu uudelleen mahdollisen tietojen päivittämisen jälkeen. Osakastietojen uudelleen vakuuttaminen toteuttaisi osaltaan myös mahdollisuutta rekisteritietojen korjaamiseen perunkirjoituksen jälkeen.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä Finanssiala ry:n esittämien kommenttien perusteella.

4.3.1.6 Kuolinpesän osakasrekisterin tietojen julkinen luotettavuus (14 §)

Suomen Asianajajat puoltaa sitä, että julkinen luotettavuus annetaan vain viranomaisilta rekisteriin tuleville tiedoille. Asianajajat kuitenkin painottaa ohjeistamisen ja tiedottamisen tärkeyttä siitä, etteivät kuolinpesän ilmoittajan antamat tiedot nauti julkista luotettavuutta ja kysyy, miten voidaan välttää se, etteivät maallikot tai muutkaan luule, että rekisteriin kuolinpesän ilmoittajan ilmoittamana merkitty tieto olisi toteennäytettyä tai näyttöarvoltaan korkeampaa tietoa kuin muu tieto.

Finanssiala ry. on tuonut esiin, ettei ehdotettu ratkaisu poista finanssialan yhtiöiltä tarvetta perukirjojen liitteiden tarkistamiseen mikäli osakasrekisteriin on kirjattu

osakasasemaan vaikuttavia muutoksia. Esimerkkeinä Finanssiala mainitsee ositussopimuksen, perinnöstä luopumisilmoitukset ja testamentit. Lisäksi Finanssiala toivoo, että osakasrekisterin tiedot katsottaisiin julkisesti luotettaviksi ulkomaan jaksoista huolimatta.

Valtiovarainministeriö:

Suomen Asianajajien esille ottama huoli tulee ottaa huomioon järjestelmäkehityksessä ja erityisesti siinä, miten kuolinpesän osakasrekisterin tiedot näkyvät niiden käyttäjille. Huoli on välitetty järjestelmäkehityksestä vastaaville virastoille, mutta ministeriöiden arvion mukaan se ei edellytä muutoksia lakiehdotuksen sisältöön.

Osakasrekisterin tietojen julkisen luotettavuuden alaa on valmistelun yhteydessä harkittu huolellisesti. Eduskuntakäsittelyssäkin asiantuntijat ovat voittopuolisesti kannattaneet valittua rajausta eli julkisen luotettavuuden alan rajaamista viranomaisrekistereistä saataviin tietoihin. Finanssiala esimerkkeinä mainitsemissa asioissa kuolinpesän ilmoittajan on täydennettävä viranomaisrekistereistä saatuja osakasrekisterin tietoja. Nämä täydennykset eivät nauttisi julkista luotettavuutta ehdotetun lainsäädäntöratkaisun mukaan. Julkisen luotettavuuden ulkopuolelle jäävien tietojen luotettavuuden varmistaminen jäisi tällöin tietoja hyödyntävän toimijan omien riskienhallinnan ja sen mukaisten menettelyjen varaan ja ne voisivat aiheuttaa tarpeen esimerkiksi finanssialan toimijoissa Finanssiala huomion mukaisiin tarkistustoimenpiteille.

Ulkomailla asumisjaksojen vaikutusta julkiseen luotettavuuteen on arvioitu 4 §:n 3 momentin säännöskohtaisten perusteluiden yhteydessä (HE s. 101) ja esityksen jakson 5.1.5 yhteydessä (s. 65–66).

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä asiantuntijoiden esittämien kommenttien perusteella.

4.3.2 Kuolinpesän osakasrekisterin tietojen säilyttäminen ja luovuttaminen (3 luku)

4.3.2.1 Tietojen päivittäminen, säilyttäminen ja poistaminen (16 §)

*Finanssiala ry:*n mielestä olisi toivottavaa, että osakasrekisteriin sisältyviä osakkaiden osoitetietoja päivitettäisiin jatkuvasti. Sillä helpotettaisiin myös finanssilaitosten lakisääteisiä selvittämis- ja raportointivelvollisuuksia.

*Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry:*n mukaan on perusteltua sisällyttää kuolinpesän osakasrekisteriin myös muiden pesän osakkaiden yhteystiedot kuin vain kuolinpesän yhteyshenkilön yhteystiedot. *Metsäteollisuus ry.* pitää tärkeänä, että kuolinpesän osakasrekisteriin tallennettuja osakkaiden yhteystietoja säilytettäisiin myös perunkirjoituksen jälkeen. Metsäteollisuus pitää toivottavana, että osakkaiden yhteystiedot olisivat kuolinpesän yhteyshenkilön tietojen tapaan nykyistä laajemmin kuolinpesän kanssa asioivien tahojen saatavissa silloin, kun tietojen saamiselle on perusteltu tarve.

Finanssiala ry pitää tietojen säilyttämisajaksi ehdotettua 70 vuotta todennäköisesti riittävänä, mutta pitää pankin tai vakuutusyhtiön kannalta tärkeänä, että osakasrekisteristä haettujen tietojen julkinen luotettavuus voidaan jälkikäteenkin näyttää. Esityksessä ei ole avattu teknistä ratkaisua siitä, miten tämän voisi todistaa.

Valtiovarainministeriö:

Käsiteltäviä henkilötietoja saa tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan säilyttää vain niin kauan kuin on tarpeen käsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Muiden kuolinpesän osakkaiden kuin kuolinpesän yhteyshenkilön osakasrekisteriin tallennettavien yhteystietojen käyttötarkoituksena olisi helpottaa kuolinpesän sisäistä osakkaiden tavoittamista ja yhteydenpitoa erityisesti lakisääteistä perunkirjoitusta varten. Kuolinpesän osakkaiden yhteystietojen poistamisajankohdasta ehdotettu säännös (laki kuolinpesän osakasrekisteristä 16 §:n 2 momentti) vastaa tätä käyttötarkoitusta ja rajoittaa säilyttämisaikaa tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla. Kuolinpesän yhteyshenkilön yhteystiedot säilytettäisiin osakasrekisterissä, niitä ylläpidettäisiin väestötietojärjestelmästä myös perunkirjoituksen jälkeen ja ne olisivat laajasti luovutettavissa. Täten kuolinpesän ulkopuoliset toimijat voisivat tavoittaa kuolinpesän osakkaat olemalla yhteydessä kuolinpesän yhteyshenkilöön. Jos tämä keino ei olisi käytettävissä, niin kuolinpesän osakastiedot säilytettäisiin osakasrekisterissä perunkirjoituksen jälkeen ja niitä voitaisiin luovuttaa laissa yksilöityihin käyttötarkoituksiin. Osakasrekisterissä yksilöityjen osakkaiden yhteystiedot olisivat saatavissa väestötietojärjestelmästä väestötietolain tietojenluovutussäännösten mukaisten edellytysten täyttyessä.

Osakasrekisteristä haettujen tietojen julkinen luotettavuus voidaan jälkikäteen näyttää esimerkiksi todistuksella tiettynä hetkenä oikeaksi vakuutettuna olleesta osakasrekisterin tietosisällöstä ja sen julkisesta luotettavuudesta.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä asiantuntijoiden esittämien kommenttien perusteella.

4.3.2.2 Tietojen luovuttaminen kuolinpesän osakkaalle, pesän ilmoittajalle ja kuolinpesän yhteyshenkilölle (18 §)

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on nostanut esiin, että Ahvenanmaan itsehallintolain 63 §:n mukaan perintö menee maakunnalle, jollei kuollessaan maakunnassa vakinaisesti asuneella henkilöllä ole perillisiä. Maakunnan perintönä saama kiinteä tai siihen rinnastettava muu omaisuus, joka sijaitsee maakunnan ulkopuolella ja jota ei tarvita pesän velkojen kattamiseen, on kuitenkin luovutettava valtiolle. Maakunnan hallitus ehdottaa, että säännöstä täydennettäisiin siten, että Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto voisi luovuttaa tiedon kuolinpesästä, jossa 4 §:n 1 momentin perusteella muodostettujen perustietojen mukaan ei ole lakimääräisiä perillisiä, myös maakunnan hallitukselle. Tämä mahdollistaisi tarkoituksenmukaisen perintöasioiden käsittelyn tilanteessa, jossa Ahvenanmaalla on oikeus jäämistöön.

Valtiovarainministeriö:

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ehdotus on perusteltu. Valtiovarainministeriö on hallintovaliokunnalle antamassaan lausunnossa ehdottanut sanotun säännöksen täydentämistä siten, että Digi- ja väestötietovirasto voisi luovuttaa tiedon perillisittä kuolleen kuolinpesästä Valtiokonttorin lisäksi myös Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle.

Ahvenanmaan valtionviraston lisääminen kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 18 §:ään ei ole perusteltua, koska osakasrekisterin rekisterinpitäjän on näissä tilanteissa tarkoitus luovuttaa tiedot oma-aloitteisesti. Jotta rekisterinpitäjä voisi luovuttaa tiedot oma-aloitteisesti, on sen käytännössä hyödynnettävä toiminnassaan

automaatiota. Automaation hyödyntäminen tietojen luovuttamiseen sopii paremmin Digi- ja väestötietoviraston laaja-alaisiin tehtäviin rekisterinpitäjänä kuin Ahvenanmaan valtionviraston rajattuihin tehtäviin. Valtionviraston toimivalta ehdotetaan rajattavaksi tietojen luovuttamiseen muulla tavoin kuin teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla.

Ehdotettu muutos toteutettaisiin seuraavasti:

18 §:n 1 momentti (kuten esityksessä)

18 §:n 2 momentti (ehdotettu lisäys lihavoitu)

Digi- ja väestötietovirasto voi luovuttaa Valtiokonttorille ja **Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle** tiedon kuolinpesästä, jossa 4 §:n 1 momentin perusteella muodostettujen perustietojen mukaan ei ole lakimääräisiä perillisiä.

- Valtiovarainministeriön lausunnossa ja edellä esitettyä 18 §:n 2 momenttiin kohdistuvaa muutosehdotusta lukuun ottamatta valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen esittämien kommenttien perusteella.

4.3.2.3 Tietojen luovuttaminen viranomaistehtävän hoitamiseen (19 §)

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies huomioi, ettei ehdotetun säännöksen sanamuodosta käy ilmi, mahdollistaako se myös salassa pidettävien tietojen luovuttamisen. Jos mahdollistaa, tulee ehdotettua sääntelyä tarkastella perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön valossa. Vakiintuneella perustuslakivaliokunnan käytännöllä apulaisoikeusasiamies viittaa salassa pidettävien tietojen luovuttamisen edellytyksistä säätämiseen tarpeellisuus- ja välttämättömyyskriteereitä hyödynnettäessä.

Valtiovarainministeriö:

Suurin osa kuolinpesän osakasrekisterin sisältämistä ja rekisteristä luovutettavista tiedoista olisi julkisia. Julkisten henkilötietojen keskittämisestä henkilötietojen suojalle aiheutuvia riskejä on esityksessä pyritty hallitsemaan lakiin esitetyillä henkilötietojen luovutusta rajoittavilla säännöksillä, joilla poikettaisiin julkisuuslain tiedon luovuttamista koskevasta sääntelystä. Osakasrekisterin tietoja voitaisiin luovuttaa vain laissa yksilöityihin käyttötarkoituksiin, esimerkiksi siltä osin kuin se on tarpeellista viranomaisen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Lisäksi tietojen luovuttamisen yleisten edellytysten mukaan tietojen vastaanottajalla tulisi olla oikeus käsitellä tietoja tietosuojasääntelyn perusteella.

Julkisuuslain nojalla salassapidettävät tiedot on pyritty jättämään rekisterin ulkopuolelle. Rekisteristä edellä kuvatun luovutusrajoitussääntelyn perusteella luovutettaviin tietoihin voisi kuitenkin yksittäisissä tapauksissa sisältyä salassapidettäviä tietoja ja tältä osin säädetty poikkeus julkisuuslaista tarkoittaisi myös poikkeamista julkisuuslain mukaisista salassapitoperusteista. Salassapidettäviä tietoja sisältyisi ainoastaan erittäin rajatusti rekisteriin tallennettaviin tietoihin. Sääntely vastaa periaatteiltaan väestötietolakiin sisältyvää sääntelyä, mutta on esikuvaansa suppeampaa, koska myös kuolinpesän osakasrekisteriin sisältyvä tietosisältö on suppeampi

Salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen Digi- ja väestötietoviraston sekä muiden viranomaisten välillä on ehdotettu säännöksiä, joilla mahdollistettaisiin säännöksissä määriteltyjen tietojen luovuttaminen salassapitosääntelyn estämättä. Salassa pidettävien tietojen luovuttamisen edellytysten arvioinnissa on huomioitu apulaisoikeusasiamiehen viittaama perustuslakivaliokunnan vakiintunut lausuntokäytäntö. Katso erityisesti 4, 18 ja 25 §, pykälien säännöskohtaiset perustelut sekä esityksen säätämisjärjestysperustelut. (HE, alajakso 12.4.3.1 s.168–170).

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä apulaisoikeusasiamiehen esittämien kommenttien perusteella.

4.3.2.4 Tietojen luovuttaminen rahoitus- ja vakuutustoimintaan sekä muuhun vastaavaan toimintaan (21 §)

Kiinteistövälitysalan Keskusliitto ry pitää erityisen tärkeänä, että ehdotetun 21 §:n 2 momentin perusteella myös välitysliikkeille voidaan luovuttaa tietoja rekisteristä. Jotta hyödyt toteutuvat, tietojen tulisi olla välitysliikkeiden käytettävissä teknisen rajapinnan kautta mahdollisimman pian lain voimaantulon jälkeen ja kohtuullisin maksuin. Lisäksi on tärkeää, että tietoja voidaan hakea välitysliikkeiden käyttämien välitysjärjestelmien kautta, jotta myös pienillä välitysliikkeillä on tosiasiallinen mahdollisuus hyödyntää rajapintaa.

Valtiovarainministeriö:

Ehdotettava lainsäädäntö mahdollistaisi kuolinpesän osakasrekisterin tarpeellisten kuolinpesän osakasrekisterin tietojen luovuttamisen 21 §:ssä tarkoitettua kiinteistöjen ja vuokrahuoneistojen välityksestä annetussa laissa (1074/2000) tarkoitettua välitysliikettä varten myös teknistä rajapintaa hyödyntäen. Tietojen luovuttamisen menettelyistä ehdotetaan säädettäväksi kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 3 luvussa. Tietojen luovutuksesta perittäviin maksuihin sovelletaan valtion maksuperustelakia ja sen perusteella annettavia maksuasetuksia.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä Kiinteistönvälitysalan Keskusliiton esittämien kommenttien perusteella.

4.3.2.5 Tietojen luovuttaminen asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin (22 §)

Suomen Asianajajat kyseenalaistaa säännöksen mukaisten tietojen luovuttamisen asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin. Asianajajat painottaa tärkeyttä tiedottaa ja ohjeistaa tältä osin ihmisiä siitä, miten he halutessaan saavat väestötietojärjestelmään tiedon siitä, ettei tietoja saa luovuttaa suoramarkkinointia varten.

Valtiovarainministeriö:

Mahdollisuus luovuttaa tietoja suoramarkkinointitarkoituksiin on rajattu esityksessä vain kuolinpesän yhteyshenkilön nimi- ja yhteystietoihin. Esityksen mukaan yhteystietoihin merkittyä kuolinpesän yhteyshenkilön osoitetta ei luovuteta suoramarkkinointitarkoitukseen, jos väestötietojärjestelmään on merkitty tätä koskeva kielto**.** Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjillä toimivilla Digi- ja väestötietovirastolla ja Ahvenanmaan valtionvirastolla on vakiintuneet menettelyt ja informointitavat väestötietojärjestelmän tietojen luovutuskieltojen rekisteröimistä varten, joita voidaan

hyödyntää myös osakasrekisterin tietojen luovutuskieltojen rekisteröinnistä tiedotettaessa ja ohjeistaessa.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä Suomen Asianajajien esittämien kommenttien perusteella.

4.3.2.6 Turvakiellon kohteena olevan tiedon, sukupuolen vahvistamista koskevan tiedon, laitosasumista koskevan tiedon ja uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyttä koskevan tiedon rajoitukset (24 §)

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnittää huomiota arkaluonteisten tietojen käsittelyn salliviin säännösehdotuksiin. Erityisesti hän kiinnittää huomiota kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 24 §:ään, jonka termiä ”käsitellä” hän pitää tässä yhteydessä jossa määrin epämääräisenä ja kenties laveana. Epäselväksi jää, mitä kaikkea rekisterinpitäjät saavat näillä arkaluonteisilla ja tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisilla tiedoilla tehdä.

Valtiovarainministeriö:

Osa kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 24 §:ssä yksilöidyistä tiedoista on valtiosääntöisesti arkaluonteisia tietoja ja tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Lisäksi pykälä kattaa sukupuolen vahvistamista koskevan tiedon, jota perustuslakivaliokunta ei ole lausuntokäytännössään nimenomaisesti määritellyt arkaluonteiseksi tiedoksi. Esityksessä on kuitenkin omaksuttu väestötietojärjestelmää koskevan lainsäädännön mukainen lähestymistapa, jossa sukupuolen vahvistamista koskevien tietojen on katsottu rinnastuvan arkaluonteisiin tietoihin (HE 189/2022 vp. s.100). Tätä lähestymistapaa on pidetty perusteltuna tiedon luonteen lisäksi myös siksi, että sukupuolen vahvistamista koskeva tieto saadaan osakasrekisteriin väestötietojärjestelmästä.

Kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain 24 §:llä rajattaisiin siinä yksilöityjen tietojen käsittelyä välttämättömyysedellytyksellä sekä tarkasti määritellyllä käyttötarkoituksella. Pykälässä yksilöityjä tietoja saisi käsitellä vain, jos käsittely on välttämätöntä osakasrekisterin perustietojen muodostamiseksi 4 §:n mukaisesti. Esityksen perusteluissa on selvennetty välttämättömyyden edellytystä ja kuvattu, mitä käsittelyllä tässä yhteydessä tarkoitetaan.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä apulaisoikeusasiamiehen esittämien kommenttien perusteella.

4.3.3 Erinäiset säännökset (4 luku)

4.3.3.1 Maksut (35 §)

Valtiovarainministeriö on ehdottanut lausunnossaan 35 §:n muuttamista siten, että asiakkaalta osakasrekisterin perustiedoista perittävä maksu olisi yksin Digi- ja väestötietoviraston maksu ja kirkot saisivat korvaukset luovuttamistaan tiedoista virastolta. *Oikeusministeriö* kannattaa ehdotettuja lisämuutoksia. *Digi- ja väestötietoviraston* mukaan muutoksen ansiosta maksujen perintään, maksuajan myöntämiseen ja maksujen oikaisuun liittyvät asiat hoidettaisiin yhdellä luukulla Digi- ja väestötietovirastossa. Muutos yksinkertaistaisi myös viraston ja kirkkojen välistä

tiedonvaihtoa maksuihin liittyen. Digi- ja väestötietovirasto pitää sääntelyn yksinkertaistamista erittäin tarpeellisena. *Kirkkohallitus* pitää perusteltuna, että 35 §:ää muutetaan valtiovarainministeriön lausunnossa esitettävän yhden asiakasmaksun mallin mukaiseksi.

Valtiovarainministeriö:

Valtiovarainministeriö ehdottaa kuolinpesän osakasrekisteristä annettavaan lakiin ehdotetun 35 §:n muuttamista seuraavasti:

> 35 § (Ehdotetut lisäykset lihavoitu ja poistoehdotukset yliviivattu.)
>
> Evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko voivat periä **Digi- ja väestötietovirastolta** maksun kuolinpesän osakasrekisteriin Digi- ja väestötietoviraston lisätieto- tai selvityspyynnön perusteella luovuttamistaan tiedoista. Maksut saavat olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset~~. Maksujen perusteiden tulee olla samat kaikille niille kuolinpesille, joiden tietoja evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko luovuttavat kuolinpesän osakasrekisteriin.~~ ja maksujen perusteiden tulee olla kaikissa tietojen luovutuksissa samat.
>
> ~~Digi- ja väestötietovirasto voi vastaanottaa evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkon kuolinpesän osakasrekisteriin luovuttamista tiedoista perittävät maksut ja välittää maksut ja maksutiedot tiedot luovuttaneelle kirkolle, jos siitä on Digi- ja väestötietoviraston ja tiedot luovuttaneen kirkon kanssa sovittu.~~
>
> (Nykyinen 3 momentti siirtyisi 2 momentiksi, jos nykyinen 2 momentti poistettaisiin.)
>
> Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston tämän lain mukaisista suoritteista perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Muutosehdotus vastaa muutosta, jota valtiovarainministeriö ehdotti hallintovaliokunnalle antamassaan lausunnossa.

4.4 Lakiehdotus nro 3: Perintö- ja lahjaverolaki

4.4.1 Perintöveroilmoitus (25, 26, 28, 29 §)

Veronmaksajain Keskusliitto ja *Suomen Asianajajat* kannattavat ehdotettua yleistä perintöveroilmoitusta.

Veronmaksajain Keskusliiton lausunnon mukaan erillinen perintöveroilmoituksen antaminen on kokonaan uusi velvollisuus ja lisää hallinnollista taakkaa, mutta vakiomuotoinen ilmoituspohja myös edistää tietojen oikeaa ilmoittamista perunkirjoituksen tarpeisiin.

*Suomen Asianajaj*at painottaa, että ilmoituksen tulee olla hyvin selkeä, sen täyttäjää ohjaava sekä avustava, jotta tiedot tulevat oikein annetuksi. Lisäksi Asianajajat edellyttää selkeää ohjeistusta lain voimaantulon yhteydessä siitä, tuleeko ilmoittajan

ottaa kantaa kullekin osakkaalle tulevaan osuuteen ilmoittamisen antohetkellä, miten käytännössä toimitaan riitaisissa kuolinpesissä ja miten estetään se, ettei ilmoittaja anna itselleen edullista tietoja ilmoituksella.

Verohallinto toteaa, että Verohallinnossa on valmisteilla paitsi itse tietojärjestelmätyö myös laajasti uudistusta koskevaa ohjeistusta. Onnistunutta käyttöönottoa tuetaan myös koulutustilaisuuksin ja ohjeistusta tukevin videotallentein. Niitä valmistellaan yhteistyössä Digi- ja väestötietoviraston kanssa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen myönteiset vaikutukset jäävät paperiasiakirjoilla asioivien kuolinpesien osalta vähäisemmiksi. Lakiehdotusta paperiasiakirjoilla asioivien osalta ei pidetä palveluperiaatteen ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta tältä osin täysin onnistuneena. Olisi syytä vielä harkita, olisiko lakiehdotusta mahdollista muuttaa siten, että paperiasiakirjoilla asioivien asiointia perintöveroilmoituksen antamisessa yksinkertaistettaisiin päällekkäisen työn ja viiveiden välttämiseksi.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan ehdotettavan sääntelyn kohdalla tulisi niin ikään käydä ilmi, onko sääntelyllä tarkoitus lisätä sitä automaattista päätöksentekoa, jota Verohallinnossa on ja arvioida ehdotuksen suhdetta aiheesta jo kansallisesti säädettyyn sekä tietosuoja-asetuksen 22 artiklaan.

Finanssiala ry katsoo, että paperilla toimiville pesille tulee uutena velvoitteena paperisen perintöveroilmoituksen täyttäminen, mutta esitäytettyä paperista veroilmoitusta ei niille olla tarjoamassa.

Suomen Asianajajat ei yksiselitteisesti koe lakiesityksen aiheuttavan lisätyötä niille kuolinpesille, jotka jatkossakin hoitavat perunkirjoituksen paperisesti. Nykyisin perunkirjoitusta varten kerätään tietoja eri lähteistä, ja nyt tätä tietojen saamista keskitetään yhteen paikkaan, josta tietoja saa kerralla enemmän ja nopeammin. Vaikka perukirja edelleen laadittaisiin paperisena, katsotaan lakimuutoksen edistävän ja nopeuttavan paperilla tehtäviä perukirjoja, vaikka jonkinlaista päällekkäistä työtä tulisikin.

Valtiovarainministeriö:

Valtiovarainministeriö toteaa, että Verohallinto vahvistaisi yleisessä perintöveroilmoituksessa käytettävät lomakkeet täyttöohjeineen perintö- ja lahjaverolain 28 §:n määräyksenantovaltuuden nojalla. Lisäksi Verohallinto antaa muun muassa asiakasohjeita ja syventäviä ohjeita osana Verohallinnon tehtävää edistää oikeaa ja yhdenmukaista verotusta sekä kehittää Verohallinnon palvelukykyä Verohallinnosta annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaisesti. Kuten Verohallinnon hallintovaliokunnalle antamassaan lausunnossa todetaan, Verohallinnossa on valmisteilla laajasti uudistusta koskevaa ohjeistusta, minkä lisäksi onnistunutta käyttöönottoa tuetaan myös koulutustilaisuuksin ja ohjeistusta tukevin videotallentein.

Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi, että laintasoisissa perussäännöksissä ja säännöskohtaisissa perusteluissa on seikkaperäisesti otettu huomioon perintöverotuksen erityispiirteistä johtuvia kysymyksiä ilmoitettavista tiedoista (ks. esimerkiksi epäselvien asioiden ilmoittamisesta niiden ollessa riitaisia, HE 107/2026 vp, s. 136–138 ja muuttuneiden tietojen ilmoittamisesta perintöverotusta ja perusteoikaisua varten, HE 107/2026 vp, s. 136–137 ja 145).

Valtiovarainministeriö toteaa siltä osin kuin lausunnoissa on viitattu paperiasioinnissa aiheutuvaan lisätyöhön ja vaivaan, että rakenteinen veroilmoitus täyttöohjeineen helpottaisi toimimista oikein ja ehkäisisi tahattomia ilmoitusvirheitä (HE 107/2026 vp, s. 44). Nykytilanteessa perintöverotuksen tarpeita varten vapaamuotoiseen perukirjaan merkitään tietoja virheellisesti, puutteellisesti, tarpeettomasti tai epäselvästi, mikä johtuu olennaisesti puuttuvasta rakenteisesta veroilmoituksesta. Nimenomainen laintasoinen sääntely ilmoittamisvelvollisuuden perusteista, jonka nojalla Verohallinto vahvistaa verolomakkeet ja veroilmoituksen täyttöohjeet, olisivat keino ehkäistä nykyisin perintöverotukseen liittyviä ongelmia. Ilmoittamista tukisi myös hallinnon palvelu- ja neuvontaperiaatteen mukaista toimintaa, kun veroilmoitus kuuluisi selkeästi Verohallinnon toimivaltaan toisin kuin yksityisoikeudellisia tarkoitusperiä varten laadittava perukirja (HE 107/2026 vp, s. 20).

Paperilla annettava perintöveroilmoitus merkitsisi sen valitseville kuolinpesille jossain määrin lisätyötä. Paperiasioijat voivat välttää moninkertaista työtä ottamalla veroilmoituksessa käytettävät lomakkeet perukirjan osaksi perukirjan vaatimusten täyttämiseksi, esimerkiksi verolomakkeiden vara- ja velkalistaus (HE 107/2026 vp, s. 22 ja 34). Paperiasioinnin luonteesta kuitenkin johtuisi, ettei siinä voida mahdollistaa kaikkia digitaalisissa palveluissa toteutettavia sujuvoittamishyötyjä, kuten reaaliaikaista ja automatisoitua tietojen siirtoa asiakirjojen välillä.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esitietojen saatavuus kuolinpesän palvelualustalla on myös paperiasioijien käytettävissä. Hallituksen esityksen perustelujen mukaisesti (HE 107/2026 vp, s. 139) perintö- ja lahjaverolain 26 §:n tarkoituksena on saattaa perinnönjättäjän kuolinpesän palvelualustalle verotustietoja, joita perinnönjättäjän kuolinpesän osakkailla on asianosaisina tai verotustietojen julkisuudesta tai salassapidosta annetun lain 13 §:n nojalla oikeus saada. Tavoitteena on helpottaa asiointia toimittamalla etukäteen kuolinpesän palvelualustalle sellaisia Verohallinnolla olevia tietoja, joita tyypillisesti tarvitaan perintöveroilmoituksen ja perukirjan laatimisessa sekä muutoinkin pesänselvityksessä.

Valtiovarainministeriö viittaa yllä mainitun osalta myös Suomen Asianajajien lausuntoon, jonka mukaan nykyisin perunkirjoitusta varten kerätään tietoja eri lähteistä, ja nyt tätä tietojen saamista keskitetään yhteen paikkaan, josta tietoja saa kerralla enemmän ja nopeammin. Vaikka perukirja edelleen laadittaisiin paperisena, katsotaan lakimuutoksen edistävän ja nopeuttavan paperilla tehtäviä perukirjoja, vaikka jonkinlaista päällekkäistä työtä tulisikin.

Valtiovarainministeriö viittaa automaattisen päätöksenteon osalta valtiovarainvaliokunnan lausunnossa todettuun, että rakenteinen perintöveroilmoitus mahdollistaa nykyistä tehokkaammin perintöverotuksen toimittamisen, samoin kuin asioiden tutkimisvelvollisuuden ja automaattisen päätöksenteon kohdistamisen perintö- ja lahjaverolain voimassa olevan sääntelyn (33 ja 33 b §) mukaisesti nykyistä tarkoituksenmukaisemmalla tavalla. Valtiovarainministeriö korostaa, että automaattinen päätöksenteko Verohallinnossa toteutuu voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

- Valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä asiantuntijoiden esittämien kommenttien perusteella.

4.5 Lakiehdotus nro 4: Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista

Asiantuntijalausunnoissa ei esitetty kriittisiä huomautuksia tukipalvelulakia koskevaan lakiehdotukseen.

4.6 Lakiehdotus nro 5: Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta

Asiantuntijalausunnoissa ei esitetty kriittisiä huomautuksia verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia koskevaan lakiehdotukseen.

4.7 Lakiehdotus nro 6: Laki verotusmenettelystä

Asiantuntijalausunnoissa ei esitetty kriittisiä huomautuksia verotusmenettelystä annettua lakia koskevaan lakiehdotukseen.

4.8 Lakiehdotus nro 7: Perintökaari

Maanmittauslaitos on lausunnossaan tuonut esiin vastaavasti kuin lakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa, että perintökaaren 20 luvun 6 §:n 4 momentissa ehdotettu kehittyneiden sähköisten allekirjoitusten käyttö saattaa aiheuttaa tosiasiallisia ongelmia perukirjojen allekirjoitusten hyväksyttävyyttä arvioitaessa. Tällaisten allekirjoitusten osalta ei ole olemassa menettelyjä, joista selviäisi yksiselitteisesti, milloin jokin allekirjoitusmenetelmä tai palvelu täyttää kehittyneen sähköisen allekirjoituksen vaatimukset. Lisäksi Maanmittauslaitos näkee haasteita allekirjoitusten validoinnissa. Maanmittauslaitoksen mielestä perukirjojen sähköinen allekirjoittaminen mainitulla tavalla voi aiheuttaa ongelmia perukirjojen allekirjoitusten hyväksyttävyyttä arvioitaessa.

Valtiovarainministeriö:

eIDAS-asetus (sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183) ei edellytä kehittyneitä sähköisiä allekirjoituksia tarjoavan palvelun vaatimustenmukaisuuden arviointia eikä ilmoitusta valvovalle viranomaiselle palvelun tarjoamisesta, kuten hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen tarjoajilta edellytetään. Näistä syistä kehittyneiden sähköisten allekirjoitusten tarjoajista ei myöskään ole mahdollista ylläpitää rekisteriä vastaavasti kuin hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen tarjoajista ylläpidetään. Kehittyneiden sähköisten allekirjoitusten osalta on siis olemassa jonkinasteinen riski siitä, että niitä tarjoava palvelu ei täytä eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa komission täytäntöönpanoasetuksissa asetettuja vaatimuksia. Lisäksi allekirjoituksen vastaanottajan, kuten viranomaisen, voi olla työlästä varmistua palvelun vaatimusten mukaisuudesta itse, sillä tämä vaatii teknistä asiantuntemusta ja tietoa kyseisestä allekirjoituspalvelusta.

Vaikka kehittyneiden sähköisten allekirjoitusten vaatimustenmukaisuudesta ei voida olla täysin varmoja, on kuitenkin selvää, että markkinoilla on tarjolla useita erilaisia sähköisen allekirjoittamisen palveluja. Tällä hetkellä Suomessa on tarjolla vain yksi hyväksytty sähköinen allekirjoitus, jota tarjoaa Digi- ja väestötietovirasto. Siten muut tarjolla olevat allekirjoituspalvelut ovat joko kehittyneitä tai muita sähköisiä allekirjoituksia. Kehittyneet sähköiset allekirjoitukset ovat hyväksyttyjä sähköisiä allekirjoituksia vähäisempien vaatimusten vuoksi helppokäyttöisiä ja niiden arvioidaan olevan erityisesti yksityisen sektorin palveluissa laajemmin käytössä. Kehittyneitä sähköisiä allekirjoituksia voidaan lisäksi pitää luotettavina silloin, kun ne täyttävät eIDAS-asetuksen vaatimukset.

Perukirjoja laaditaan vuosittain kymmeniä tuhansia. Niihin antavat todistuksia ja vakuutuksia hyvin erilaisilla digivalmiuksilla toimivat henkilöt. Tällä hetkellä Digi- ja

väestötietoviraston tarjoama hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen ratkaisu ei ole kovin laajasti käytössä. Sähköisen perukirjan allekirjoitusratkaisun tulisi olla käytettävissä laajasti tinkimättä kuitenkaan keskeisistä allekirjoitusratkaisun luotettavuusvaatimuksista. Kehittynyt sähköinen allekirjoitus täyttää nämä käytettävyys- ja luotettavuusvaatimukset.

Sääntelyllä ei rajoitettaisi hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen käyttämistä sähköisissä perukirjoissa. Hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen käyttö saattaa tulevaisuudessa yleistyä ja sen käyttäminen olisi mahdollista jo esitykseen sisältyvän säännösehdotuksen perusteella, koska hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen luotettavuustaso on kehittynyttä sähköistä allekirjoitusta korkeampi. Asiaa on avattu myös pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa (HE, s.152-153). Lakivaliokunta on kuitenkin esittänyt sekä perintökaaren 20 luvun 6 §:n 4 momenttia että kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 4 §:n 3 ja 4 momenttia täydennettäväksi siten, että säännöksissä nimenomaisesti mainittaisiin myös hyväksytty sähköinen allekirjoitus.

Lakivaliokunta esittää, että 7. lakiehdotuksen eli perintökaaren 20 luvun 6 §:n 4 momentin viimeistä virkettä täydennetään seuraavasti (ehdotetut lisäykset lihavoitu):

> Muualla kuin kuolinpesän palvelualustalla laadittavaa perukirjaa varten annettava sähköinen vakuutus ja todistus voidaan antaa käyttäen sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014 tarkoitettua kehittynyttä **tai hyväksyttyä** sähköistä allekirjoitusta.

Vastaavat täydennykset on lakivaliokunnan mukaan perusteltua lisätä myös 1. lakiehdotuksen eli kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 4 §:n 3 ja 4 momenttiin seuraavasti **(**ehdotetut lisäykset lihavoitu)**:**

> Vakuutus ja todistus voidaan antaa käyttäen sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014 tarkoitettua kehittynyttä **tai hyväksyttyä** sähköistä allekirjoitusta ***taikka*** muulla tietoturvallisella ja todisteellisella tavalla, jolla vakuutus ja todistus liitetään perukirjaan niin, että myös perukirjan sisällön eheys turvataan.
>
> Verohallinto voi antaa tarkemmat määräykset siitä, millä tavoin vakuutus ja todistus voidaan antaa muulla tietoturvallisella ja todisteellisella tavalla kuin kehittyneellä **tai hyväksytyllä** sähköisellä allekirjoituksella.

- Lakivaliokunnan esittämiä täydennyksiä lukuun ottamatta valtiovarainministeriö ei pidä tarpeellisena muuttaa ehdotettua sääntelyä Maanmittauslaitoksen esittämien kommenttien perusteella.

4.9 Lakiehdotus nro 8: Ulosottokaari

Asiantuntijalausunnoissa ei esitetty kriittisiä huomautuksia ulosottokaarta koskevaan lakiehdotukseen.

4.10 Lakiehdotus nro 9: Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan

Asiantuntijalausunnoissa ei esitetty kriittisiä huomautuksia otsikossa mainittuun lakiehdotukseen.

4.11 Lakien voimaantulo, koulutus ja seuranta

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että uudistuksen käyttöönoton jälkeen seurataan kirkolle tulevien selvitys- ja lisätietopyyntöjen määrää, niiden edellyttämää työmäärää sekä uudistuksen taloudellisia vaikutuksia.

Digi- ja väestötietovirasto pitää keskeisenä arvioida sääntelyratkaisujen toimivuutta suhteessa niiden pohjalta tuotettuihin palveluihin. Virasto pitää siksi seurantatutkimuksen tekemistä välttämättömänä.

Suomen Asianajajat pitää ehdotettuja uusia lakeja ja voimassa oleviin lakeihin tehtäviä muutoksia suurena muutoksena vallitsevaan oikeustilaan ja käytäntöön, jolloin niiden voimaansaattamiseen tulee panostaa ja uusien käytänteiden ohjeistuksen laatimiseen tulee kiinnittää huomiota. Asianajajat pitää tulevia muutoksia niin suurina vallitsevään oikeustilaan, että Asianajajat ehdottaa uusien lakien luomien alustojen käyttöönottoa porrasteisesti ja vaiheittaisesti niin, että ensi vaiheessa käyttöön otetaan perintöveroilmoitus, palvelualusta ja kuolinpesän osakasrekisteri siltä osin, kun tiedot tulevat suoraan viranomaisilta. Ensi vaiheessa kuolinpesän ilmoittaja voisi ilmoittaa kuolinpesän ilmoittajan ja yhteyshenkilön yhteystiedot. Kuolinpesän osakasrekisterin 5 §:n 2 momentin mukaisiin kuolinpesän ilmoittajan täydentäviin tietoihin liittyy Asianajajien näkemyksen mukaan suuria riskitekijöitä, jolloin porrasteinen käyttöönotto on perusteltua. Ongelmiin puuttuminen ja niiden korjaaminen olisi helpompaa vaiheistetussa käyttöönotossa. Myös palvelualustan käyttöön, käyttöoikeuksiin ja valtuutuksiin liittyy vielä suuria käytännön epäselvyyksiä, mutta näiden osalta suositellaan silti palvelualustan kokonaisvaltaista käyttöönottoa seurantavelvoitteella.

Finanssiala ry. tuo osakasrekisterin julkista luotettavuutta arvioidessaan esiin vaihtoehdon, jossa ensimmäisessä vaiheessa osakasrekisteriin tuotettaisiin vain viranomaisrekistereistä saatavat sukuselvitystiedot eikä lainkaan kuolinpesän ilmoittajan ilmoittamia tietoja.

Asianajajat suosittelee näin suurien muutosten myötä seurantavelvoitetta. Uusi lainsäädäntö ohjaa asioimaan jatkossa sähköisiä asiointipalveluita käyttäen, jolloin näiden järjestelmien tulee toimia jouhevasti ja järjestelmän tulee selkeästi ohjeistaa käyttäjää joka vaiheessa. Asianajajien mukaan viranomaisten tulee lisäksi valmistautua ohjeistamaan ja kouluttamaan niin maallikkoja kuin asiantuntijoitakin uusista järjestelmistä ja niiden käytöstä.

Veronmaksajain Keskusliiton näkemyksen mukaan lainsäädännön toimivuus ja käytännön selkeys ratkeavat pitkälti sen perusteella, miten toimivaksi asiointipolku viranomaisissa rakentuu, miten eri tahot käytännössä alkavat hyödyntää uuden osakasrekisterin tietoja ja miten hyvin kuolinpesän osakasrekisterin käyttöliittymä Omaverossa pystyy ohjaamaan myös maallikkokäyttäjiä tietojen täydentämiseen ja ilmoittamiseen**.** Veronmaksajain Keskusliitto huomauttaa, että lain vaikutuksia ja käytännön toimivuutta tulee seurata huolella ja varmistaa resurssit hankkeen tarpeelliselle jatkokehitykselle. Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että lainsäädännön jatkokehityksessä tulee varmistaa se, että kuolinpesän palvelualustalle saataisiin enenevässä määrin perillisten asiointia helpottavaa esitäytettyä tietoa erityisesti pankeilta.

Valtiovarainministeriö:

Ehdotetut palvelut on suunniteltu otettavaksi käyttöön kokonaisuutena yhdellä kertaa. Palveluilla on toisiaan välttämättä edellyttäviä keskinäisriippuvuuksia, joiden vuoksi porrastettu käyttöönotto on tosiasiallisesti mahdotonta ilman koko palvelurakenteen uudelleensuunnittelua. Esimerkkeinä keskinäisriippuvuuksista voidaan mainita kuolinpesän palvelualustan pääsyoikeuksien ja käyttövaltuuksien laajuuden perustuminen kuolinpesän osakasrekisteriin merkittyihin tietoihin. Jotta pääsyoikeudet ja kuolinpesän osakkaiden tahdon mukaiset käyttövaltuudet voitaisiin kohdentaa oikeille henkilöille, on kuolinpesän ilmoittajan voitava ilmoittaa suoraan viranomaisilta saatuja tietoja täydentäviä ja muuttavia tietoja kuolinpesän osakasrekisteriin.

Lisäksi on huomioitava, että perunkirjoituksen perustuminen ainoastaan viranomaistietoihin olisi käytännössä mahdotonta ja perustavanlaatuisessa ristiriidassa perunkirjoituksen ja yleensä pesänselvityksen yksityisen luonteen kanssa. Perukirja tai perintöveroilmoitus ei voi käytännössä perustua ennestään viranomaisten hallussa oleviin tietoihin, koska ennen perunkirjoitusta viranomaisilla ei ole saatavilla pesän kokonaistilannetta koskevia tietoja, vaan ne selviävät vasta perunkirjoituksessa. Tämä merkitsee, että kuolinpesän ilmoittajan ilmoittamia tietoja ei tarvita pelkästään palvelualustalla laadittavaan perukirjaan ja perintöveroilmoitukseen, vaan myös muulla tavoin laadittuihin perukirjoihin ja perintöveroilmoituksiin.

Digi- ja väestötietovirasto ja Verohallinto valmistautuvat uudistuksen käyttöönottoon muun muassa ohjeistustaan uudistamalla ja kouluttamalla uudistuksen vaikutuspiirissä olevia tahoja. Digi- ja väestötietovirasto ja Verohallinto ovat jo järjestäneet uudistuksesta infotilaisuuksia ja tulevat ennen lain tavoiteltua voimaantuloajankohtaa järjestämään kohdennettuja koulutustilaisuuksia sekä alan ammattilaisille että muille kuolinpesän asioita hoitaville. Uudistukseen liittyvää viestintää ja sidosryhmäyhteistyötä on tarkoitus jatkaa myös käyttöönoton jälkeen siihen erikseen varatuilla resursseilla.

Osana säännösten toimivuuden seurantaa on tarkoitus seurata sääntelyratkaisujen toimivuutta suhteessa niiden pohjalta tuotettuihin palveluihin. Vaikutuksia viranomaisten toimintaan seurattaisiin ennen kaikkea viranomaistoiminnan tehostumisen näkökulmasta. Lisäksi olisi tarkoitus seurata uudistuksen vaikutuksia valikoitujen toimijoiden, kuten evankelis-luterilaisen että ortodoksisen kirkon toimintaan (HE 107/2026 vp. jakso 10 s.158). Myös vaikutuksia tuomioistuinten toimintaan ja resurssitarpeisiin olisi lakivaliokunnan esittämällä tavalla perusteltua seurata. Toiminnallisten vaikutusten lisäksi on oleellista seurata, miten sääntelyllä tavoitellut vaikutukset ovat toteutuneet omaisten asioinnin sujuvoittamisen näkökulmasta. Samalla on tärkeää huomata, että tuotettavia palveluita on mahdollista kehittää ja tullaan kehittämään niiden käyttäjiltä saatavan palautteen pohjalta jatkuvasti helppokäyttöisemmäksi lainsäädännön asettamissa rajoissa. Palveluiden toimivuus ja helppokäyttöisyys ovat osaltaan edellytys myös viranomaistoiminnan tehostumiselle.

- Valtiovarainministeriö ei pidä perusteltuna muuttaa ehdotettua lakien voimaantuloajankohtaa asiantuntijoiden esittämien kommenttien perusteella.
- Valtiovarainministeriö pitää perusteltuna seurata säännösten ja järjestelmien toimivuutta erityisesti omaisten asioinnin sujuvoitumisen näkökulmasta.